

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXI

КВІТЕНЬ — 1971 — APRIL

Ч. 189

ТОРОНТО

НЬЮ-ЙОРК

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА :

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

M. Filenko,
40 Strathcona Rd.
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Головний представник
Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hrynkо,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 16134.

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У. Зах. Німеччині:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо
слати на адресу:

MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
Toronto 21, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редагує Колегія.

Адреса ЦК ОДУМ-у:

O.D.U.M.

221 Edridge Way
Catonsville, Md. 21228, USA

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.); 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських); 24 числа \$9.00 (канадських)

Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських); 24 числа — \$3.50 (америк.).

Ціна одного примірника: 0.25 амер. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.); 24 числа — \$4.50 америк. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.); 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: М. Ситник, О. Олесь, Т. Шевченко, Д.
Загуд, Г. Чубач, С. Риндик — Поезії. Ю. Морачевський — Скарб на-
шої мови. В. Чапленко — Чому заборонено "Бояриню" Лесі Українки.
Лесь Українка — Бояриня (продовження). Д. Чуб — Голосом серця.
А. Юриняк — Американські дивогляди. М. Асара — Білий горобець.
З одумівського життя і праці. Сторінка Юного ОДУМ-у. Гумор. Різне.

На обкладинці: Капля бандуристів ОДУМ-у Міннесоти
під керівництвом Володимира Вовка.

Михайло СИТНИК

Дмитро ЗАГУЛ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Вже там, мабуть закінчилась Всенощна,
Бо зорі-свічі капають з небес.
І з серць, немов з в'язниць, непереможно
Зриваються слова: Христос Воскрес!

Вони летять, затасні й відверті,
Такі легкі і теплі ці слова,
І вже не страшно людям павіть смерті,
Ні каторги, де буря льодова.

Хоч і не дзвонять дзвони на Софії
І не шумлять на Юрі прапори,
Але в душі світлішають надії
Як промені весняні угорі.

Чиясь там мати виглядає сина:
Вже писанки і паска на столі,
І нас усіх чекає Україна
На розговіння на своїй землі

Прощаємо гріхи один одному,
Із наших душ, мов лід тяжкий вже скрес.
Доносяться аж з краю, аж із дому
До нас святі слова: Христос Воскрес.

Олександр ОЛЕСЬ

Гриміть потоки, летить по горах,
Несіть долинами пісні весняні,
Будіть тривогу в німих просторах,
П'яніть тверезих, потоки п'яні!
Щоб зашуміли ліси зелені,
Щоб налетіли вітри шалені,
Щоб завернули волю зрадливу
На наше поле, на нашу ниву.

1916 р.

ЗАГРАЛИ ДЗВОНИ

Заграли дзвони, заграли дзвони,
заграли...
Із буйним вітром на перегони
помчали.
Несуть розраду, несуть потіху
з собою
І під мужицьку обдерту стріху
спокою...
Принесли щастє, причесли волю,
свободу
Прийшла надія на кращу долю
народу...
Заграли дзвони, веселі дзвони
воскресні,
Несуться світом шумливі тони
небесні...
Коли ж для тебе заграють дзвони,
народе?
Коли замовкнуть твої прокльони
й незгоди?
Коли ласкаво на наші рани
те сонце
Крізь чорні хмари хоч раз прогляне
в віконце?
Шумлять лісочки, шумлять потоки
весняні...
Коли згояться наші глибокі
ті рани?
Заграйте, дзвони, хоч раз до бою
весело!
А прийде щастє і прийде воля
між села!
Ударте громи, ударте сильні
перуни
Воскреснуть, може, раби безсильні
із труни!
Воскресне, може, народня доля
з могили
Її тирані посеред поля
зарили.
Заграли дзвони, веселі дзвони
воскресні.
Несуться світом шумливі тони
небесні.
Коли ж для тебе заграють дзвони,
народе?
Коли замовкнуть твої прокльони
й незгоди?...

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Із світлим святом Воскресіння Христового

вітаємо членів нашої організації та всіх українців в Україні і поза нею сущих.

ЦК ОДУМ-у

Юрій МОРACHEВСЬКИЙ

СКАРБ НАШОЇ МОВИ

До 100-річчя з дня народження В. Стефаника

Невже ж я можу, чоловік малий та й німий, говорити про той великий скарб нашої мови: про твори Василя Стефаника?

Нелегко знайти в літературі світу творчість, що сказала би так багато в таких простих та й нечисленних словах. Де так трудно було би щось додати чи доповісти, так неможливо щось, хоч би найменше, вичеркнути.

Про життя Василя Стефаника писати так само трудно, як про його твори, подібні вони до нього, а він до них. *Vita eius res simplicissima*¹⁾. Прийшов до нас з нашого рідного Покуття, з тої землі золотої пшениці та й добрих коней, з того кута, що поміж святим Дністром та й золотим Прутом лежить, у сонці, улюблений людьми. Століття, народи й культури зростали на нім та й гинули в його багатій землі. Від доісторичних перших людей нашої землі, попри греків, попри наших князів і царів, аж до незрахованих напасників всіх століть, — всі ту землю своєю працею та й любов'ю багатили. А хто припав до тої землі, хто її знає, тому вона стане за все. По татарським набігу в 1622 р. лишилося в ріднім селі Стефаника, в Русові, всього вісім людей, пограбованих нуждарів. Але тих вісім лишилося. Не покинули землі, не дали зарости бур'яном спустошеним нивам, не дали згинуть оселі. Витривали та й по нинішній день їх вірно люблене село світить білими хатами довкола горба, де церква, та й попід горб, де цвинтар, від хащі — до широких ланів. І передали свою вірну любов правнукові. А як по століттях з глибини родючої землі там, понад Дністром, мужицька рука добула золотий прадавній скарб михальківський, так тут з чорнозему нашої мужицької мови добув син золото поезії та й силу безмежну. (...)

Пішов тою дорогою він, наш найкращий мужик, що нею стільки нашого народу йшло, на науку. Пішов до в'язниці, як всі найкращі з наших людей, пізнавав світ та й його красу й підлість, його сліпу жорстокість, та й несвідому доброту. Взяв на себе всі болі та й всі радості цілого народу, замкнув у своїй долі долю кожного з нас, життям своїм дав образ, дав символ життя цілого народу — так і слід кожному поетові, кожному великому синові свого народу. На лиці й на душі, на руках та й в думках носити буде риси свого роду й народу. Стреміти буде до науки, до правди, терпіти буде від своїх та й чужих, одні не зрозуміють, другі — засудять; знайде приятелів ще й на чужині — цілу плеяду польських артистів у Кракові; буде послувати у Відні, там, де сидить той напівмістичний "цісар", що на грошах та й на шинках, на судах та й в рекруцьких піснях, що йому Марко Мегединюк з Річки сливовий хрест подарував, але те все неначе би

Василь Стеафник

Фото 1903 р.

чуже йому — міське, рекруцьке — з краю світу верне ще до свого Русова. Як нам всім коби Бог дав на свою землю вернути.

Засів на своїй землі — у своїм царстві. Свої ниви орати та й сіяти свої слова по полях, перерювати ниву нашої мови, кидати в неї повними жменями своє серце, та й викохати з неї найкращі квіти, найдорожче золоте зерно, безконеchnу красу та й незраховане багатство; називається воно "Синя книжечка", "Камінний хрест", "Дорога", "Моє слово", "Земля".

Всього разом — одна невелика книжка.

Викохані ті його твори — лише тим одним мужицьким словом можна про них говорити. В тому одному слові все сказане. У великій душі поета, чистій та й ніжній, відбилосся все, що переживає людська душа. Його велика любов візьме всю красу, всі болі, всі мрії та й всі блуди²⁾ на себе, як тота вишня на свій цвіт. Тому що він любить ту землю так, як сонце її любить, що світить на праведних й неправедних, тому не мине його вразливого серця ні одна радість, ні один біль, ні один сміх і плач. Він не хоче бути

¹⁾ Його життя просте, як він сам (лат.).

²⁾ Помилки, вади.

прокуратором чи оборонцем: оба однаково півсліпі. Він не хоче навчати, ні заказувати³⁾: багато дасть йому той невчений, задобре знає він недостаток людського мудрування. Хоче пригорнути до себе цілу землю та й виспівати цілу свою багату душу. Тому він творить з радости, співає, бо йому спів серце переповнює й розриває. Нема й не може бути у такій творчості огірчення⁴⁾, злоби-погорди. Може бути лише біль, і добрий усміх, і спокійний погляд великого розуму. Є, звичайно, у Стефаника й твори, де він говорить про найстрашніші хвилі людського життя, де розкриває чорні нетрі людської душі, де голод і смерть стають перед очима. Але хто ж вмів говорити про них такі слова, як в "Кленових листках", в "Новині", в "Катрусі" чи в "Злодію", що в хвилях жаху не є жорстокі, що в хвилях розпуки не є мертвою зневірою. Велика любов зродила ті твори, та й вона сіє довкола замучених людських лиць золотим саявом. І тота любов дає Стефаникові силу огорнути все та й відчуті все. Душа його, як чудова скрипка, що кожний подих вітру на ній грає. Тому він знає людське життя наскрізь та й цілу людську душу розкрив у своїх творах. Знає він і добрий усміх мами, та й дитячі поважні розмови, його сердечна й велика душа слухає з пошаною перших слів та й першої пісеньки, що білими діточими ногами ходить по межах, зачує коляду арештантів з-за далеких мурів, з добрим сердечним усміхом зрозуміє раду п'яниць у корчмі та й клопоти з підписами на векселях. (...) Дослухається прадавнього страшного права в мужицькому суді над злодієм чи над убійниками — відчує святий жах перед тайною судьби, що веде покоління на смерть, схилить голову перед недолею рекрута, що не міг у війську вибути, перед нуждою та й розпукою голодних, перед кривдою старих та й їх великим сумом у годину, коли вечір надходить. Він знає, що те все так мусить бути, що нема людської сили проти судьби. Старий пан, що далеку доньку згадує, та й баба, що з ангелом розмовляє, так само спокійно чекають смерті, як старі бідні вдови або їх внуки, що збирають колосся, чекають зими; так само ломиться під тягарем щастя майстер та й під страшною примарою Басараби; гине у корчмі добро Лесевої фамілії чи Антона.

Слухав я раз в хаті Василя Стефаника старої пісні, нашої покутської пісні про корчму, де наша праця гине, — казав він їй собі співати. І з тих страшних простих слів зрозумів, що є справді судьба, є щось, що царює над людською волею, що є сильніше від всього і що проти тої судьби не встоїть ніяка сила — від Едіпа-царя до бідного халупника-палія. А все ж таки ні один твір Стефаника не лишає по собі тої гнилої отруї, що підкошує всі сили та й замулює серце зневірою. Скине ще небо одну зізду над нещасною долею Лесея, а Лесиха побожно перехреститься.

Пізнав поет велику правду про достоїнство, що спливає на людину з великим нещастям. Разом з найглибшою раною кладуть боги п'ятно своєї

руки на нещасного — чи це буде Пріям, чи старий Максим, що сина з війська не дочекався. І той маєстат болю мають всі ті геройські хлопці Стефаника.

Ще понад сердечність лірики перших творів підноситься тон поета в його деяких оповіданнях до величавости епосу. Це є, між іншим, "Камінний хрест" — пісня про землю, — це є трагедія роду Басарабів, повість про життя Федора-палія, та й незабутий, як з величезних скал складений, пам'ятник минулого — "Суд". Понад мужицький рік праці та й труду, понад щастя й горе людей, що живуть, працюють, сміються, говорять і минають в безконечному поході років, стоїть високий бурій горб, зрошений потом, зораний твердим плугом — знак і зміст безмежної завзятої любови людини до землі. Він є тим справжнім героєм повісті про камінний хрест. Над великим і гордим родом неначеби чорна хмара повисла. Не мила йому земля, ні худоба, ні сади, ні діти. Відвертаються від сонця та й відходять з дивним болом у душі, а народ дивиться за ними та й не розуміє. Вони ж самі не знають, що їх таї світу зводить. "Ай, Басараби, аді, аді... кілька очей. — сам-саміський сум і туск!" Той біль, той сум — непереможний, безконечний. Хто його не пережив у хвилю самоти, коли все стає марним, і далеким, і зайвим! Історія Басарабів — це історія кожної великої душі, бо хто не сумнівався й не терпів, той не жив. Сум цілого людського життя віє з того простого оповідання, і це є неначе та народна пісня, що по полях голосить, де й сліз не почуєш, але з самого звуку вислухаєш та й жаль, та й тривогу серця.

Нема причини людській жалобі та й нема їй розради. Ту відвічну правду знають поети. Тяжке ярмо мужицького багатства знає Стефаник так само, як тягар нужди. Без одного слова обжачування, без одної скарги снується оповідання про Федора-наймита. Багач Курочка, твердий для себе й для других, так само стоїть під владою судьби, як його старий парубок. Нема там того агітаторського кривдування, ані ідилії — є гнів, відвічний та й сліпий та й є хвилі тихого зворушення, та й доброти без слів. Коли Федір покидає жида серед піль, коли нещасну доньку віддає до служби — мовчить так само, як коли піпалює свою працю. І та доброта його так само, як страшна стихійна справедливість, є так само кінечна й так само вічна, як весняне сонце та зимовий мороз. Якась відвічна правда, якась незрушене право говорить зі страшного "Суду".(...)

Як у каплі роси будить сонце всі краски неба й землі, так серце і талант поета добуває з простої родинної долі всі тони та й всі краски людської душі в "Кленових листках". Там є ті найстрашніші слова, що стинають серце льодом розпуки, та й сліди малих діточих ніг стеляться по дорозі, як квіти. Там є несвідома жорстокість природи в діточих словах та й безсмертна доброта. Тота доброта, що у найсвятішому місці нашого богослужіння каже слово: "Станем добрі". Вона добуває зі зболілого татового серця криваву скаргу та й немилосердну правду про недолю його власних дітей, вона й кінчить оповідання

³⁾ Забороняти.

⁴⁾ Гіркоти.

тим безцінним незабутим словом: "Аби-сте си межи собов дуже любили".

Хто має в душі таке величезне багатство тонів, тому не треба героїчних подій, ані великих катастроф, щоби творити величаві речі. Велика війна перейшла, та й не стала епохою в творчості Стефаника. Мала вона супроти нього, як малою була супроти того легендарного мужика, що всюди — від сходу до заходу сонця — орав поле під градом куль. Ту легенду знають українці, та й французи, німці й поляки, а ніде не сказано в ній, щоби той безіменний мужик згинув. Не згинув і старий Семен, і самотній Максим. В тих "воєнних" творах Стефаника поражає якийсь надлюдський патос — його люди стають як боги, слова їхні як пророцтво, як грім. Не вступиться зі своєї землі старий газда, безсмертний володар, його величезна тінь покриває ниви аж до овиду, неначе престол незнаного Бога стоїть він, не порушений бурями. І слово його, як слово божє, зазвучає малодушних, будить мозу німих, творить чуда. А коли вдарить грім в того силача, коли Максимові забере війна синів, він ще зможе цїлю свою завзяту непоборну любов зложити в свою рідну землю, а словом, як твердим мужицьким п'ястуком, в небо вдарити, аж задрожить. Ті велетні не ломляться, та й не застигають у своїй кривді. Знайдуть вони в старім серці ще ті найтихіші, ясні слова для дітей, для квітів, для дачних мрій. І стануть як боги, що знають добро й зло.

А через отой великий, непереїдений, безмежний світ людської долі та й земного щастя й горя йде поетова власна дорога. Самотна, страшна, через лани похилених голів, через море терпіння, під ясними зорями літньої ночі. Жалобою вечірньої години, сумерком, що гасить далекі ясні спомини, — на могили, де вишні білими цвітами як зіздами, плачуть, далеким звуком призабутої пісні блукає душа. І розточує крила, аж у небо стелить собі дорогу, здобуває царство своє, і кладе неначеби золотий вінець над зоряними низами, над споминами діточих щасливих літ, над небом та й над землею своє слово.

На те, щоби виспівати свою душу, щоби утворити свій цілий світ зі світу, що вколо нього цвіте, збудував собі Василь Стефаник свою власну мову. Заслухався в слово свого народу, зібрав до крихітки кожний звук, що від найперших піт запав в його душу, спам'ятав кождісіньке слово, та й як воно котиться по шинковім столі, як по стернях, та й по лісах стелиться, як в дитячих устах співає, як зривається, як вогонь нап'ятою, як б'є громом. Не вчився більше від нікого. З собою виніс у світ той великий скарб і незплямлену мову заховав до тепер. Може, тому, що для нього слово є ще святістю, що не хотів та й не мусив кришити на дрібний пісок щирого золота своєї мови, що тота мова цвіте, як лан під ясним сонцем, а не вичмучена та й випрошена, як хатні ховані квіти. Нема в неї зайвого, та й неча чужого — багата вона, власна до самої глибини. І тому під рукою поета грає, бо чує, що він її володар. А чужі неправі руки лише білні та й марні тони годні з неї добути. Не мав Стефаник попе-

редників, та й не буде мати "школи", як перший-ліпший літерат⁵⁾ її собі робить.

Але його форма не є "примітивом", так як не є примітивом наше народне мистецтво. Народ знає вагу життя й тому те, що творить, це є перше для життя, а на тім щойно розквітає прикраса. Так і слово народу говорить, а не забавляє — і краса його поважна немає в собі того фальшу театральної декорації, що має служити лише для прикраси. Але не кождому бути майстром, а хто вже вмів хати класти чи збанок писати — мусить мати склад⁶⁾ в руках. Щоб ті хати були, як птахи, легкі, щоби слова ранили аж у серце, щоби сміх та й страх, біль та й гордість мали де в тих словах жити. І так кладе Стефаник свої слова, як мужик хату кладе: ясні мають бути, здорові та й чисті, добре пов'язані, гладко шиті. Як два камені на межі стоять Тато й Мама по краях повісті, а поміж ними діти, мов кленові листочки. Як пільга⁷⁾ дорога підіймається життя "майстра", аж під горбом заломиться й незне. Як великий хрест на могилі, знак любови й болю стоять два оповідання про рекрутське життя й смерть. Неначе бетховенівським громом грають його розмови п'яних мужиків. Нема поміж оповіданнями Стефаника ні одного зле збудованого.

А ще сказати би слово й до ворогів. Бо Василь Стефаник має їх доволі: тих, що його замучують та й троять, одні любов'ю, другі ненавистю. Стефаник не є ніякий агітатор, ані пропагандист. Він не стоїть ані "між двома клясами", ані не боронить такого чи іншого ладу чи стану. Він не є антисеміт, і даремно прихильники "згодного вспулжича"⁸⁾ вичеркують слово "жид" з його творів. Він не є народний учитель чи організатор та й не має обов'язку творити "позитивні типи", щоби заохочувати до позитивної праці. Він не є журналіст, тому йому вільно писати прекрасною мужицькою мовою, та й не збагачувати паперового язичія інтелігентів, ані не мусить він говорити про те, чого хоче публіка, дарма що інформатор про те сам ледве чи чув. — лиш може писати про те, що йому дороге й миле, та й не питати, чи добре його книжки продаються. Коти йому раз казали: "Ви є великий письменник". — сказав на те просто: "Не знаю". Та й я не знаю, але знаю, що він є поет.

Такий, який приходить раз на століття.

(...) До нової, нині не знаної цілі буде зриватись людська душа. Але незламана, незабута, безсмертна лишиться краса. І хто ту красу полюбив так, як Стефаник, хто її добув з нашої мови, хто казав грати словам одинокі, предивні гармонії, хто сказав тайну людського серця, що сповідалося йому зі всіх радостей та й зі всього горя, хто дав цвісти садам, та й зеленітись озимині, та й дрожати зіздам на небі, а нам дав отвореним

5) Письменник (польськ.).

6) Талант.

7) Польова.

8) "Мирного співжиття" (польськ.).

В. ЧАПЛЕНКО

ЧОМУ ЗАБОРОНЕНО "БОЯРИНЮ" ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Як відомо з Київського радіо й тамтешньої преси, на Україні розпочато різні заходи для відзначення сотих роковин від дня народження Лесі Українки, а в тих заходах є й популяризація її творчості через театр, кіно тощо. Проте з певністю можна передбачити, що одного її твору — драматичної поеми "Бояриня" там не будуть популяризувати. За підставу для такого передбачення може бути не тільки те, що цього твору немає в повному зібранні творів Лесі Українки, виданому в Києві 1963-1965 роками, а й теперішнє посилення російсько-централістичного курсу КПРС. Щодо першого, то можна тільки дивуватися, що твір, який був виданий легально за царського режиму (1914 р. в часописі "Рідний Край"), у "найдемократичнішій" державі — в СРСР заборонено. Щодо другого, то можна сказати, що комуністична Москва на теперішньому етапі зміцнення свого імперіялізму "перевищила" саму себе, бо у виданні творів Лесі Українки 1923 року "Бояриня" ще була вміщена.

Чим же ця драматична поема нашої великої письменниці страшна для московських імперіялістів? Вона страшна своєю прямою історичною правдою, не заличкованою так символічно, як, наприклад, у драматичній поемі "Оргія". Адже в ній про Переяславський договір сказано так, як цього не можна говорити після постанови ЦК КПРС з 1954 р. про святкування 300-річчя цього договору. Коли молодий московський боярин українського походження Степан сказав, випрагдуючи свого батька,

На раді Переяславській мій батько,
подавши слово за Москву, додержав
те слово вірне,

то брат головної героїні Оксани Іван на це "відгукнувся" так:

Мав кому держати!
Лихий їх спокусив давати слово!

Тепер же треба казати: "Навіки разом!" А про УССР тепер там, всупереч відповідній статті конституції, раз-у-раз заявляють, що вона невід'язна складова частина "Радянського Союзу", і Лук'яненко, що спробував був про ту "відповідну статтю" нагадати, засудили були на смерть, замінивши цей присуд досмертним ув'язненням. У "Боярині" Леся Українка подала в позитивному

світлі тих, що прагнуть відірватися від Москви, — гетьмана Петра Дорошенка, Оксаниного брата Івана та всіх тих, хто висловлюється негативно про Москву. Та й саму Москву Леся Українка показала без будь-яких прикрас, а тепер же комуністична Москва ідеалізує навіть таких царів, як Іван Лютий, Петро І. Згідно з історичною правдою, Москва і московські люди зображені в цьому творі, як азіатсько-татарська держава й люди. Оксана каже своєму чоловікові:

А що ж? Хіба ж я тут
не як татарка
сиджу в неволі?
Ти хіба не ходиш
під ноги слатися
своєму пану,
мов ханові? Скрізь палі,
канчуки...
холопів продають...
Чи не татари?

Як і всі жінки в Москві, Оксана не могла бути в чоловічому товаристві, але мусіла виходити до гостей, щоб їх "по-московському" (з поцілунками) похачувати. Як же вона спочатку спробувала була не вийти, то це так налякало її чоловіка Степана, що він згадав і страшну формулу московських доносів "слово й діло государеве", бо за таку "зневагу" боярин міг "оклепати" їх перед царем і тим згубити. Сам Степан хоч і був боярин, але мусів називати себе "холопом Стьопкою".

Багато в "Боярині" є й такого, що нагадує сучасну терористичну дійсність в СРСР. У дазній Москві так, як і в сучасній комуністичній державі, за всіма шпигують, особливо за українцями, і через те Степан заборонив своїй жінці прийняти гостя з України якого вона запросила була, ба й звелів спалити листа з України та не дозволив передати листа до її батьків на Україну. Сам він, Степан би то, прийняв післанця з петицією до царя "у дальшій кімнаті на горішньому поверсі", а Леся Українка подала в цій сцені ще й таку ремарку про Степанову обережність: "Оглядає сіни через двері, потім замикає двері на замок і зачиняє вікна. Сідає з гостем далі від дверей. Розмова ведеться не голосно". На Степанове щастя, тоді не було ще мікрофонів, — тепер би ця "обережність" Степана не врятувала. Українцям тоді Москва ні в чому не довіряла. Коли гість, нарікаючи на здирства московських воєвод на Україні, сказав, чому в Москві не посылати воєводами на Україну хоч би таких вірних цареві, як Степан, то той сказав: "Нас не пошлють... Бо нам не вірять". А всім же відомо, що першими секретарями КП(б)У аж до 50-их років були чужинці, тільки після смерті Сталіна на цей пост настановлено українця О. Кириченка. Степан, приїхавши з боярами на Україну, боїться "відбиватися" від них так, як "радянські тури-

серцем приймати в себе те безконечне багатство — тому не треба ніякої дальшої заслуги, та й ніякої людської слави йому не треба. Як довго битися будуть людські серця, так довго будуть вони тужити за красою і так довго будуть жити поети, що, як Стефаник, вміли творити красу.

(1932 р.)

"Василь Стефаник у критиці та спогадах"

сти" бояться відбиватися від гурту в інших державах. Є в "Боярині" й одна майже анекдотична збіжність із комуністичною дійсністю: Степан мусів розважати царя, як "він був під чаркою", "черкаськими" піснями та жартами, ба й тропака часом мусів танцювати, а це робив "українець" Хрущов перед Сталіном.

Отже, ясно, чому драматичну поему Лесі Українки "Бояриня" в "Радянському Союзі" заборонено. Цікаво згадати тут, як "викручуються" сучасні українські "радянські" літературознавці в питанні про "Бояриню". За браком місця я наведу "висловлювання" тільки автора вступної статті до того десятитомника, в якому цього твору немає, — Олега Бабишкина. Він написав, що Леся Українка "в історичних подіях 60-их років XVII ст. всебічно й об'єктивно не змогла розібратися в силу (? — В. Ч.) відсутності методологічних праць з історії". Це явна неправда. Леся Українка користувалася монографією М. Костомарова "Руїна", яка, либонь, ще й досі залишається неперевершеною, особливо якщо рівняти її з "радянськими" перекрученнями історії українського народу та його відносин з Москвою.

Відзначивши далі найзагальнішу ідею, яку можна виявити в "Боярині", що, мовляв, "добровільна відмова від боротьби призводить до духового й фізичного занепаду", він потім цілком безглуздо, без будь-якого зв'язку із текстом твору перекидає зміст останніх Оксаниних слів — її тугу за Україною:

Добраніч, сонечко!
Ідеш на захід...
Ти бачиш Україну —
привітай!

Він же написав, що ці "заключні слова... звернені вже до нащадків, яким судилося в спільних діях з російським і іншими братніми народами повалити царат і збудувати вільне й щасливе життя і в Росії, і на Україні". А це ж "вільне життя" не дозволило йому цього твору вмістити у тім виданні, до якого він свою статтю написав!

Само собою розуміється, що з огляду на такий характер "Боярині" українці у вільному світі повинні якнайбільше цим твором зацікавитись. Варто було б його поставити й на сцені.

Леся УКРАЇНКА

БОЯРИНЯ

Драматична поема

(Продовження)

III.

Дальня кімната у горішньому поверсі в Степановім домі.

Степан (уводить гостя козака).

Ось тута поговорим, пане-брате,
бо знаєш, там... тут буде захисніше.

(Оглядає сіни через двері, потім замикає двері на замок і зачиняє вікна. Сідає з гостем далі від дверей. Розмова ведеться не голосно).

Великі чиняться там кривди, кажеш?

Гість. Та там такі напасті, що крий Боже!
І просвітку нікому не дають
московські посіпаки! Все нам в очі
тією присягою тичуть...

Степан. Правда,
що присяга таки велика річ.

Гість (голосніше).

Чому-ж вони сами забули Бога?

Степан. Помалу, пане-брате, ще підслуха
який слуга.

Гість. Та правда... я й забув...
(Тихше). Ми присяги не хочемо ламати,
але нехай-же цар нас оборонить
від тої галичи.

Степан. То трудна справа.
Адже когось він там держати мусить
для нагляду, а всі ті воєводи

один від одного не ліпші. Звісно,
за ними й інші всі порозпускались...

Гість. Послав би цар з українців кого,
в Москві ж тут є такі, от хоч-би й ти,
що здавна і цареві служать вірне,
і рідний звичай вміють шанувати.

Степан. Нас не пошлють...

Гість. Чому?

Степан. Бо кам не вірять.

Гість. Отак! Та ви-ж тут наче всі у ласці!

Степан. То тут, на очах, а з очей спустити
нас надовго не зважаться. Так, часом,
не надовго послами посилають,
і не самих, а вкупі з москалями...
Щоб воєводами настановити,
того не буде й зроду!

Гість. Не здивуйте-ж,
як ми відкинемось до Дорошенка!

Степан (робить рух рукою, мов хоче гостеві
затулити уста). Крий Боже, пане-брате,
що ти кажеш?

Гість (схаменувшись).

Так часом зірветься з досади слово...
Найгірш, пане-брате, догарає
оте, що нам не вірять... Мій свояк,
Чорненко, знаєш?

(Степан потакує головою).

Так був уклепався,
що ледве-ледве вирвався з душею!
Степан. Чорненко? Він, здається, з найвірніших
царевих приятелів.

Гість. То-то й ба!
А хтось там наклепав при воєводі,
що ніби він послав у Чигирин
листа якогось. От було біди!
Що жінка плакала, в ногах валялась
у воєводи...

Степан (гірко всміхнувшись). Є прислів'я,
брате:

"Москва сльозам не вірить".

Гість. Щира правда!
Проте знайшлися такі що помогли...

Степан. Се хто-ж?

Гість. Побрязкачі.

Степан. Хіба, що так!

(Мовчання).

Гість. Вже так, що цупко затягли супоню
на наших боках... А проте є люди,
що не бояться, йдуть, мов на одчай,
бо сказано терпець їм увірвався!

(Присунувшись зовсім близьенько до Степана, гово-
рить пошепки).

Дівчата наші, — де-котрі ще вкупі
були з дружиною твоєю в братстві, —
гуртом пошили корогву й послали
у Чигирин... звичайне, крадькома...
Іван, твій шурина, сам її одвозив...
Ніхто не знає ще. Якби дізнались,
то страшно здумати, що-б там було!
(Одсунувшись, трохи голосніше).

Отак як бач, одважуються люди...

(Степан в мовчазній задумі сіпає кінець свого
пояса. Гість устає).

Що-ж, пане-брате, то нема надії
полегкості дістати від царя?

Степан (отямившись з задуми, теж устає).

О ні, чому-ж, я спробую. От згодом
в царя я буду на малій бесіді.
Як буде він під чаркою, то може
я догожу йому, він часом любить
пісень "черкаських" слухати та жартів,
та всяких теревенів, не без того,
що й тропака звелить потанцювати.

Гість. Ото! Хіба ти в нього пахоля?

Степан. Ба знаєш, як то кажуть: "скажи, враже
як пан накаже"... Та ладен я, брате,
уже хоч-би й на голові ходити,
аби чогось добутися для тебе
та для України. Дай мені супліку,
оту, що ти приготував цареві, —
як влучу слухний час, то я подам
до власних рук йому.

Гість (виймає загорнений у хустину папір з
печатками).

Ось, пане-брате.

Хай Бог тобі допоможе! Не минути
розливу крови братньої, як тільки
супліка сая марна буде.

Степан. Боже,
не попусти!

Гість. Бувай здоров. Піду вже.

Степан. Хой Бог тебе провадить, пане-брате.

(Чоломкаються, гість виходить).

Оксана (швиденько увиходить з інших дверей
швидким кроком).

А я тебе, Степане, скрізь шукаю.

Степан. Що там таке?

Оксана. Порадитися треба.

Мені Яхненко тут листа привіз
від братчиці-товаришки.

Степан (з поспіхом). Де лист?

Його спалити треба!

Оксана. Бог з тобою!

Чому спалити? То вона прохає,
щоб я, по змозі, грошей їй послала,
якусь вона потребу має пильну.

Степан. Не посилай. Крий Боже! і не думай!

Оксана. Та що тобі Біг дав? Я й не гадала,
що ти такий скупий. Коли вже так —
я з посагу свого послати можу.

Степан. Та я не грошей жалую, Оксано.

Оксана. А чом-же ти не хочеш?

Степан. Небезпечно.

(Нахилившись до неї, зовсім нишком).

Вони там з Дорошенком накладають...

Оксана (здивована мовчить, потім загадково
усміхається).

Ну, що-ж, так може й треба.

Степан. Схаменися!

Ти-ж так боялася розливу крови,
а ся війна найпаче братовбійна,
що Дорошенко зняв на Україні, —
тож він татар на поміч приєднав
і платить їм ясирем християнським.

Оксана (сідає мов знесилена на ослін і
і спирається на стіл). Скрізь горе, скрізь,
куди не обернися...

Татари там... татари й тут...

Степан. Оксано!

Що мариться тобі? Татари тут?

Оксана. А що-ж? Хіба-ж я тут не як татарка
сiju в неволі? Ти хіба не ходиш
під ноги слатися своєму пану,
мов ханові? Скрізь палі, канчуки...
холопів продають... Чим не татари?

Степан. Тут віра християнська.

Оксана. Тільки-ж віра!

Та й то... прийду до церкви—прости Боже!—
я тут і служби щось не пізнаю:
заводять якось, хто зна й по-якому...

Степан. Оксано, се вже гріх!

Оксана. Ой, чоловіче!...

Та й осоружна-ж ся мені Москва!

(Схиляється головою до стола).

Степан (сумно стоїть над нею).

Я так і знав... Хіба-ж не казав,
що я тобі нічого дати не можу
тут на чужині?...

Оксана (кидається до нього). Ні, моє кохання!
Се я недобра! Так немов не знаю,
що бідний мій голубонько страждає
за всіх найгірше, — треба-ж завдавати
жалю ще більше!

(Степан пригортає її).

Ну, скажи, мій любий,
чи довго нам ще мучитися так?

Степан (зітхнувши). Бог знає, серденько!

Оксана. Невже й загинем
у сій неволі?

Степан. Май надію в Бозі.
Ще якимось може зміняться часи.
Коли-б утихомирилося трохи
там на Україні, попрошу царя,
щоб відпустив мене хоч у гостину.

Оксана. Тепер ніяк не можна?

Степан. Ні, єдина,
тепер нема що й думати! От саме
я маю до царя супліку нести,
що люди з України привезли, —
жаліються на утиски, на кривди...
Я маю боронити ту супліку,
то вже-ж не час проситися з Москви.
"От, скажуть, речі солодко розводить,
а сам в ліс дивиться". Тепер, Оксано,
нам треба стерегтися так, "щоб муха
не підточила носа", як то кажуть.
Крий Боже схибити в чому, — пропала
вся наша справа і громадська вкупі.

Оксана. Ну, як його ще більше стерегтися?
Вже й так немов замазались у піч!

Степан. Та от, наприклад, ти послати хочеш
ті гроші братчиці...

Оксана (спустивши очі). Вже не пошлю.
Нехай пробачить, що-ж, коли не змога...
Я напишу їй...

Степан. Краще не пиши
нічого, серце.

Оксана. Як-же так, Степане?
Се-ж навіть незвичайно!

Степан. Як листа
десь перехоплять — чи то раз бувало? —
то ще готові взяти на тортури,
як викриють ту справу з Дорошенком,
щоб ти призналася, в чім накладала
з товаришками...

Оксана. Я перекажу
через Яхненка...

Степан. Мушу я просити,
щоб ти його у нас тут не приймала.

Оксана. Та я-ж його просила, щоб прийшов!
Вже-ж не прогнати!

Степан. Накажи слугою,
що ти нездужаєш.

Оксана. Не випадає.

Степан. Як хочеш. Тільки як візьмуть "на дибу",
то вже не жалуй!

Оксана. Звідки вже й "на дибу"?

Степан. А що-ж ти думаєш? За тим Яхненком
шпиги московські цілим роєм ходять.
Я знаю їх.

Оксана (зажурена). Так я й не передам
родині ні листів, ні подарунків...

Степан. Та знаєш, любо, поки що, то й краще-б
не озиватись, надто до Івана,
бо він в непевні справи устряває...

Оксана. До брата рідного не озиватись?

(У неї стають сльози в очах).

Степан. Се-ж не навіки, рибонько, тим часом,
поки утихомириться... (Знов пригортає її).

Оксана (не відповідаючи на пестощі,
безвиразно).
Гаразд,

нікому не писатиму.

Степан. Ти, серце,
на мене гніваєшся.

Оксана (так само). Ні, чого-ж?
Ти маєш рацію. Нащо писати?

(Степан опускає руки. Оксана повагом виходить
з хати).

IV.

Т Е Р Е М .

Оксана гаптує в кроснах, рухи в неї ліниві, в'ялі.

Степан (увиходить і сідає близько Оксани на
дзиглику).

Щось голова болить...

Оксана (не підводячи очей від шитва).
Ти пізно встав.

Степан. Та світом-же прийшов з тії беседи.

Оксана. Було там весело?

Степан. Ей, де там в ката!
По щирості бояться слово мовить...
П'ють, п'ють, поки поп'ються, потім звада...

Оксана. А як-же там, Степане, та супліка?

Степан. Та що-ж... ніяк... Цар каже: "прочитаєм,
подумаєм"... Чували вже ми теє!

Оксана. Що-ж буде?

Степан (з болісною досадою). Ой, не знаю!
Не питай!

(Мовчать. Оксана шиє, потім голка
випадає їй з рук).

Степан. Хоч-би ти щось, Оксано, розказала,
а то так сумно, голова забита
усяким лихом.

Оксана (в'яло). Що-ж я розкажу?
Нічого я не бачу і не чую,
сичу собі...

Степан (трохи роздражнений).
Ну, робиш-же що-небудь?

Оксана. Учора вишила червону квітку,
сьогодні синю... Се тобі цікаво?

Степан. Ти так неначе дражнишся зо мною!
Оксана (крізь сльози).

Ні, далебі, Степане, не дражниюся!

Степан (придивляється до шитва. Лагідно).
А що се буде з сеї лиштви, любко?

Оксана (знов безучасно).
Не знаю, се щось Ганна почала.

Степан. Либонь собі на посаг. Се вже хутко її весілля.

Оксана. Та за місяць ніби.

Степан. От на весіллі трохи погуляєш, розважишся.

Оксана. Ет, знаю ту розвагу!
Частуй та кланяйся: "не обезсудьте"...
а гостійки по-за плечима судять:
"Черкашенка, чужачка"...

Степан. Ти вже надто на те вважаєш.

Оксана (байдуже). Ні, мені дарма. (Мовчання).

Степан. Ти так неначе втомлена сьогодні.
Клопочешся при господарстві може?

Оксана. Ні, я не клопочусь, — то все матуся.
Ми з Ганною все шиємо.

Степан. То може не треба стілько шити?

Оксана. Що-ж робити?
Насіння я лузати не люблю,
так як Ганнуся. Треба-ж десь подіти
і руки й очі...

Степан. Бідненька ти в мене.
(Оксана проривається риданням).

Оксано! Що се ти? Та Бог з тобою!
Чи хто тебе образив? Мати? Ганна?

Оксана (трохи стишуючись).
Вони як рідні... я на їх не скаржусь...

Степан. Так що-ж?...

Оксана (уриває ридання, з одчаєм).
Степане! ти хіба-ж не бачиш?

Я гину, в'яну, жити так не можу!
(В знесиллі схиляється на кросна).

Степан. Се правда, не ростуть квітки в темниці...
А я гадав...

(Ходить по хаті в тяжкій задумі, потім спиняється
перед Оксаною).

Оксано, заспокойся,
поговорім ладом.

Оксана. Про що, Степане?

Степан. Виходить, я тебе занапастив.

Оксана. Ні. я сама...

Степан. Однаково. Я більше не хочу заїдять твоєї долі.
Хоч як мені се гірко... я готовий
тебе до батька відпустити.

Оксана. Як?
А ти-ж?

Степан. Я тут зостануся. Для мене
немає вороття, ти-ж тее знаєш.

Оксана (зворушена). То се-б тебе покинути
я мала?

Чи я-ж на те стояла під вінцем
і присягу давала?

Степан (гірко). Я, Оксано,
не хан татарський, щоб людей держати
на присязі, мов на шнурку. Ти вільна.
Се тільки я в неволі.

Оксана (хитає головою). Ні, Степане.

Степан. Чого-ж? Я присягу тобі вертаю...
(Голос йому переривається від турботи).
І я прошу тебе... прости мене...

що я... тебе відмовив від родини...
що я...

Оксана (обіймає його). Ні, годі, не кажи!
Не знаєш ти... Ще-ж ти мені ні слова,
ні слова не промовив там, у батька,
а вже моя душа була твоєю!
Ти думаєш, як я тепер поїду
від тебе геть, то не лишиться тут
моя душа?

Степан. Так що-ж робити, люба?

Оксана. Втікаймо всі! Мій батенько допоможе
прожити якомсь, поки ти здрибаєш.
Хай їм аби-що, сим московським добрам!
Втікаймо на Україну!

Степан. Цар достане
боярина свого скрізь на Україні
та ще й твоїй родині буде лихо.
Не скриємось нігде...

Оксана. Втікаймо в Польщу!
А ні, то на Волощину!

Степан. Що з того?
Зміняємо чужину на чужину...
Приблудами чужі пороги будем
там оббивати... все одно, що й тут.

Оксана. Ні, там вільніше.

Степан. Треба заслужити
чимсь ту сусідську ласку. Чим-же більше,
коли не зрадою проти Москви?

Оксана. Так їй і треба!

Степан. Присяга, Оксано,
велике діло. Цар мені не верне
так присяги, як я тобі вернув.
Та й я йому не можу повернути
всього, що я приймав з його руки.

(Мовчання. Починає сүтеніти. Десь у церкві тихо
дзвонять).

Оксана. Степане, вже не говорімо більше
про се ніколи.

Степан. Так, не треба, люба...
(Згодом). Чому не шиєш?

Оксана. Вже мені не видно.
А ще світити рано.

Степан. Заспівай
щось потихеньку, як що можеш.

Оксана. Добре.
(Співає потихеньку).

"Ой як було хорошенько, як рід з родом п'є,
вип'є чарку, вип'є другу, та по сестру шле.
"Сеструненько-голубонько"... (Уриває).
Не можу.

Либонь я одзвичаїлась від співів.

Та й щось на груди важко. (Кашляє).

Степан (стривожений). Ой, кохана,
чи ти не хвора?

Оксана. Де-ж там! То щось так.
(Увиходить мати й Ганна, за ними слуги вносять
загортки з покупом. Поклавши пакунки, слуги
виходять).

Мати. Добри вечір, дітки! Що сидите
так поночі?

Степан. Так, де-що розмовляли.

Мати. Не наговоряться все голуб'ятка.

Коли б то Бог судив і Ганні нашій
таке подружжя!

Ганна (світить тим часом і розгортає пакунки).

Подивись, Оксано,
чого ми накупили! (Оксана підходить).

Се на шубу,
а се на літники, а се на кичку.

Що, правда, гарне? Ми-ж ото пішли
аж до купців заморських.

Оксана (жваво). Гарно, гарно!

Та й молодичка з тебе гарна буде!

Ну, й потанцюю в тебе на весіллі!

Нехай уже москочки не здивують!

Ганна. От я люблю, як ти така весела,
а то сидить, похнюпившись, аж сумно.

Мати. Та звісно, і чого-б таки журитись?

Ви люди молоді... у хаті лад...

Оксана (підхоплює). За хатою добро...

Ганна (не завважуючи іронії). Авже-ж,
сестричко,

якби ти бачила, що там купців
наїхало! І чом ти не пішла
із нами вкупі?

Оксана. Я дошити хтіла,
а завтра й я піду по всіх усядах,
закупимо з тобою всю Москву!
От я собі парчеву кичку справлю!
Степане, можна?

Степан. Чом-би-ж то не можна?

Оксана (плеще в долоні й приспівує).

"Бодай мені такий вік довгий,
як у мене чоловік добрий!"...

Мати (втішно всміхаючись).

Ну й вигадниця в тебе жінка, синку!

Ганна. А як вона мені співала гарно
весільної! Сестричко, заспівай
тієї, як то косу розплітають.

Оксана. Не хочу, то сумна, ще знов заплачеш.

Я зараз коровайницею буду,
або приданкою — ти тільки слухай:
(Співає дуже голосно, по-сільському).

"Не бійся, матусю, не бійся,
в червоні чобітки обуйся,
щоб твої підківки бряжчали,
щоб наші вороги мовчали!"

Гу!"

(Вигукнувши, вискакує на ослі).

Отак приданки скачуть через лавки!

Степан (ловить її й здимає з ослона).

Ну, ну, Оксано, ти вже щось занадто.

Мати. Та правда, донечко. почує челядь...

Оксана. Овва! так що-ж? Бояриня гуляє!

Давай, утнем санжарівки, Ганнусю!

Ганна (сміючись). Та я не вмію!

Оксана. Я тебе навчу!

(Крутить Ганну навколо себе, приспівуючи).

"Гуляй, гуляй, господине,

нехай наша журба згине!

Ой чи згине, чи не згине,

гуляй, гуляй, господине!"

Що-ж ти, Степане? помагай співати!

(Залютається сміхом, що згодом переходить у
кашель. Степан тривожно кидається до неї).

(Закінчення буде)

З нових видань в Україні

Дмитро ЧУБ

ГОЛОСОМ СЕРЦЯ

(Про книжку поезій Ганни Чубач "Журавка")

Лірична поезія молодої авторки Ганни Чубач, яка випустила у світ свою першу збірку — це спів серця талановитої дівчини з подільського села, що опинилася у місті. Це реакція від зустрічі з іншим життям, обставинами і теплі спогади про рідне село, яке вона безмежно любить і ніколи не забуде. Уся збірка пройнята ніжністю, любов'ю, щирістю і глибиною почуття.

Починається вона віршем "Журавка":

Моя хата в подільському житі,
Просто неба, на чорній землі.
Маю тільки думки необжиті
Та ще крила небесно-земні.

А ще в іншому:

Моя хата немає ганку,
Зате має тепло і любов.

І справді, у поезіях молодої авторки багато тепла й любови до рідної землі, про яку вона думає і боліє серцем:

...Сади й степи, покинуті піснями,
Ліси — мов діти рано всиротілі...
І вже тривога, як грушки дозрілі.
Мов сто гадюк снується коло серця,
Бо осінь зупинити я невільна...
Безгрішний кінь розгнуждано несеться,
А під ногами в нього — Україна!

Україна для неї "струнка красуня, і вінок з колосся, а на руках вколосана дитина", а Рідний дім залишається в серці, Як далеко від нього не йди.

Смуток нерозділеного кохання брентить в рядках:

Віддалений, розгублений, жонатий,
Мій оленю з широкої долини...
Мені ж без тебе щастя не пізнати,
Як материнства жінці без дитини.
і самовідданість і зречення в інших:
Я знов тобі. Я знов для тебе.
І хай простить мене земля —
Мені краси її не треба,
Коли тебе на ній нема.

І хоч подекуди трапляється технічна недовіршеність рими поезія Ганни Чубач образна, в ній чути власний голос поетки, яка щиро відгукується на всі прояви життя, не минає байдуже їх. Не цурається вона і філософського роздуму.

Якби всі кулі, що лежать в землі,
Могли весною раптом прорости,
Не стало б місця сіяти мені
Моє зерно, що родить колоски.

Якби всі ті, хто землю боронив,
Та повставали сіяти й орать,
То врожаї з розораних могил
Могли б півсвіту хлібом годувать...

Хоч ще досить молода, вона відмовляється від допомоги у творенні і захищає своє право на власне світосприймання:

Маю в небі хмари на розлуку,
Маю сонце на веселий день,
Заберіть, безкрилі, свої руки
Од моїх стривожених пісень.

Поезії Ганни Чубач лишають приємне враження своєю загальнолюдською тематикою і ширістю та оригінальністю вислову. Має наша поетка і свої власні епітети, порівняння, метафори і добірну мову. Ось кілька прикладів з її мистецьких засобів: ніч чорні руки кладе на подушку; гасне день, мов ласка чоловіча; пливуть хмаринок сині папірці; пахне шлях далекими сві-

тами; я стою на грядці винувато, як над сухою річкою місток; мов краплі гарячого поту, пшениця у сірих мішках; місяць підкрученим вусом лізе у шибку мою.

Друкуватися Ганна Чубач почала з 1966-го року, а вже на її слова композитори написали низку пісень та романсів. Сподіваємося, що цей добрий початок сприятиме розвитку таланту авторки, яка й далі, як журавка літатиме своїми посетичними мріями під рідним небом і над рідною землею.

Подаємо кілька її поезій:

ВДОМА

Опустила в криницю відерце,
Зачерпнула з пісочком води.
Рідний дім залишається в серці,
Як далеко від нього не йди.

Будуть крани водою шуміти,
Будуть клумби широкі цвісти,
А мені пригадається жито,
А мені пригадаєшся ти,

Рідна хато на дві половини,
Тихий спокій дитячого сну.
Перед вами не маю провини,
А завжди відчуваю вину...

Бо не часто поиношу відерце
Крижаної з пісочком води.
Рідний дім залишається в серці,
Як далеко від нього не йди.

Приимерк, сутінки, тиша.
Неба густа каламуть.
Ходить під хатою вишня —
Знову мені не заснуть.

Тільки на клямку замкнуся,
Вчуваю пам'ять свою,
Місяць підкрученим вусом
Лізе у шибку мою.

А як закрию фіранку,
Лвері візьму на замок —
Вишня проплаче до ранку
Білим плачем пелюсток.

Я все переживу — і горе, і розлуку,
Перелечу крізь всі життєві бурі,
Лише б твої такі зрадливі руки
Мене хоч раз до серця пригорнули.

Ти не покличеш і не прийдеш, знаю...
У нас дороги різні і не схожі...
Та кожен день надіюся, чекаю
І бережу своє щасливе "може?"

МОЯ ЛЮБОВ

Моя любов — приручений дикун,
Йй незнайома радості омана,
Од неї серце зустрічю лікуй,
Холодною росою і туманом,
І відчаєм забутих берегів
Кричи у світ життєвого дурману, —
І не впокоїш днів ані ночей,
Коли вона приходить невблаганна.

Моя любов — забутий самоцвіт,
В пустім човні покинута лілея,
Вона тобі вдарує цілий світ,
Лиш ти прихोдь не з жалости до неї.
Бо не обдурить слово почуття.
І почуття не родиться з цілунку.
Моя ж любов — підземний океан,
Де не знайти ні смерти, ні рятунку...

СЕРПНЕВА НІЧ ЛЮБОВИ

Мовчиш.
Тобі соромно,
Що завдав мені болю.
Досить. Облиш.
Ми тут винні обоє...
Сором.
Облудливий сором.
Затули мої очі.
Всесильна жіноча покора.
Цієї серпневої ночі
Не сплять молоді осоки,
Сп'янілі дерева від щастя і втоми
Стоять в золотому серпанку.
Без вас — розлетілися б зорі
І ніч посивіла б до ранку...

РІДНЕ

Ночує вітер в клена на плечі,
І зорі снять дівочими піснями.
Пливуть хмаринок сині папірці,
І пахне шлях далекими світами.

В задумі сад, обмитий молоком,
І тепла хата з білими боками
Комусь у даль підморгує вікном,
Когось чекає довгими роками.

А. ЮРИНЯК

АМЕРИКАНСЬКІ ДИВОГЛЯДИ

Звертаємо увагу наших читачів, що прикметник "американський" у цій статті ми вживаємо не "континентально", а обмежуємо до території США.

До найбільших американських дивоглядів належать: тутешні "бідні", судівництво і преса.

Років двадцять тому проблеми бідних тут не було, хоч загальний добробут населення був тоді нижчий, ніж сьогодні, і бідні бездомники справді були, особливо по великих містах — так звані "боми". Наш читач назагал знає "бомів" — їх життя і характер, тому нема потреби на них зупинятися.

Отже, бідні були, а проблеми бідних не існувало, оскільки "боми" ніколи не були агресивні в поведінці і не завдавали суспільству клопоту. Сьогодні ж справа й ситуація цілком протилежні: поза "бомами" бідних насправді нема, зате є і загрозливо зростає проблема т. зв. "бідних", що де-факто є сьогодні проблемою муринів у США.

Треба проте одверто сказати, що далеко не всі мурини мали охоту визнавати себе бідними. Знак рівності поміж цих двох понять: бідні і мурини — це "винахід" лівацьких професорів-соціологів, швидко підхоплений і кинений в натовп — як "революційне гасло" різними політиканами-демагогами. Розвиваючи далі професорсько-лівацький винахід-тезу "всі мурини бідні й покривджені, бо хоч не вони сами, то їх діди й прадіди страждали в рабстві у білих", різні демагоги (здебільша інспіровані комуністичною партією) висунули абсурдну вимогу, що американський уряд повинен заплатити муринам США за 150-річне перебування в рабстві їхніх дідів та прадідів. Оскільки це мало становити таку астрономічну суму, у виплату якої знахабнілі демагоги не вірили, то тим часом вони напосілись на багатші церковні організації, вимагаючи від них контрибуції на користь "бідних", сиріч таких організацій як "Чорні Пантери" і "Ветермен". Як відомо, це є "найреволюційніші з революційних" організацій терористів, які відверто заявляють, що їх метою є — *знищити американську державу*.

Та найцікавіше в цьому всьому є те, що багато цих безоглядних руїників дістають допомогу від держави, а дехто й цілком перебуває на державному утриманні ("на велфарі"), бо... вони бідні і покривджені (sic!). Чи такий дивогляд ще десь, поза Америкою, можливий?! І чи можливе ще десь було б толерування органами влади такого цинічного шантажу!

Щодо американського судівництва

Мабуть, усі ще пам'ятають, яке зворушливе піклування виявив Найвищий Суд США з приводу можливої релігійності учнів і для цього заборонив молитву в державних школах. А не дарма ж наше давнє прислів'я каже: "Бога нема, — то й гріха нема!" Отож і розгулялася шкільна молодь, давши з себе велику кількість злочинців,

включно з таким масовим дикунством як ось напад двох сотень учнів гайскул на поїзд підземки в Нью-Йорку.

Орієнтуючись на "лібералізм і радикалізм" членів Найвищого Суду, низові судді й собі часто-густо пильнують, щоб — борони Боже — не було завдано якоїсь кривди злочинцеві, — замість свого прямого призначення — оберігати від злочинця громаду мирної людности. Читачі напевно ще не забули того обурливого факту, коли до судової відповідальности притягнуто жінку за те, що вона, боронячи від нападу грабіжника, поранила його стилетом, який — на своє щастя — мала в торбині. Суддя напав на неї по-перше, за те, що вона мусіла мати на посідання стилета поліційний дозвіл; по-друге, обвинуватив громадянку за поранення бандита, потрактувавши це не як оборону перед нападом, а як замах на його життя (sic!). Читач легко може уявити собі — скільки такі судді піддають охоти всіляким злочинцям.

Ще дивніше — ставлення американських судів до вбивць та грабіжників "високої класи". Їх судові процеси тягнуться цілими роками, що дає можливість злочинцеві не тільки втекти з ув'язнення, але навіть утекти закордон. А ще частіше трапляється, що адвокати знаходять (бож мають на це досить часу!) для свого клієнта такого лікаря, який визнає злочинця психічно хворим, отже — за свої вчинки безвідповідальним. Натомість потребуючим шпитального лікування. Це тягне за собою не тільки марнування державного гроша (американський податковець за все заплатить), але й рецидивні "подвиги" злочинця.

Яскравий факт із серії судових "чудасій" (докладний опис його подано в польському щоденнику "Дзєннік Звйонзкови") трапився 20 жовтня 1970 р. в Кримінальному суді в Чикаго.

У в'язниці-камері судового будинка сидів присуджений за вбивство до кари смерти відомий злочинець Джін Луїс. Його тримали тут довго, бо мали судити за додатково виявлений злочин (хоч він був уже "смертник"). Аж три приятельки відвідували його, й одна зуміла передати йому захований в книжці револьвер, а друга приятелька поклати ту книжку з револьвером в судовій залі на столі перед Луїсом. Куди дивився маршалок, члени суду і, що найголовніше, поліційна охорона, — не знати. Але "смертник" Луїс револьвер із книжки поклав собі в кишеню. Маючи його, він обеззброїв двох полісменів і вже з трьома револьверами міг перестріляти всю наявну "владу" в будинку суду. Але Луїс не хотів робити такого гучного погрому, бо це могло перешкодити в його головній меті — втекти геть. Отже він устиг поранити тільки двох людей, аж поки сам не впав трупом від кулі детектива.

В цьому випадку нас дивує не тільки неймовірне недбальство судово-поліційних чинників (як це так бандит міг витягти револьвер з навісично покладеної на столі перед ним книжки?!). Нас дивує сама "академічна" безглуздість судового процесу над "смертником"-убивцею, якому вже раз відміряно належну кару — смерть! Якщо

після цього доглянено, що він ще десь там когось убив — то хіба можна присудити йому дві смерті?! Судити такого злочинця знову була б рація лише тоді, якби *першу смерть* йому влада дарувала. Але ж так не було. Отже це те саме, на щб ми вказали вище: судити доти, доки злочинець або втече і ще накоїть лиха; або доки адвокати не знайдуть такого лікаря, який визнає свого клієнта психічно хворим і тому карі не підлягаючим.

І, нарешті, про американську пресу

Сміливо твердимо: преса в значній мірі винна в тому, що в тутешньому суспільстві так багато людей змушені лікуватися в шпиталях для нервових та розумовохворих. Преса бо в своїй гонитві за сенсаціями — і то не лише політичними, а й суто побутовими — створює картину суцільної "кримінальної дійсності". І хоч читацький загаль знає, що це не вся дійсність, що насправді поруч є і здорові, світлі явища суспільного життя, а проте тратить рівновагу від цих регулярних "застриків" газетних, що атакують його насильством та вбивствами вже на першій сторінці. Читач тратить психічну рівновагу так, як тратить її алкоголік чи взагалі наркоман: він і свідомий шкоди для здоров'я, і ніби вже й бридиться наркотиків, а проте не має сили стримати себе. Отаким "наркотизованим" читача ьтворює тутешня безпринципова, "нервосіпальна" преса. Не потребуємо ще раз нагадувати, скільки шкоди психічному здоров'ю населення завдає така пресова практика.

Та на цьому ще не кінець. Ми маємо незапечні підстави винуватити сучасну американську пресу в стимуляції та витворенні атмосфери загальної деморалізації, аморальності, фальшивого "геройства", "революціонерства", а тим самим сприяння протисуспільним та протидержавним злочинам. Щодо цього від преси не відстає й телевізія.

Справді бо: якщо дві сотні підлітків-учнів "гайскул" навально атакують і "здобувають" цілий поїзд підземки в Нью-Йорку, то без сумніву така "ідея" зродилась у підлітків тоді, коли вони в телевізії бачили "геройські" атаки юрбами молодокосів шкільних та не-шкільних будинків, автомобілів, мирних перехожих та навіть напади на поліцію. Якщо поліція змушувана була вжити свої палиці, то вся преса піднімала страшенний крик про "поліційне надужиття", "варварську брутальність" і т. ін. Із сотень хуліганів до відповідальності притягувано лише одиниці; а у випадку з підземкою — не притягнуто навіть одиниць. Трудно розцінювати це інакше як захоочування шкільної молоді до дальших — може ще ширшого масштабу, авантур.

Але найголовніше, що ми хочемо наголосити як абсолютно недопустиме явище в ділянці преси — це вихваляння найбільших державних злочинців, як ніби якихось "суперменів" та "вундеркіндів": вони або "надзвичайно", просто "легендарно" спритні, вправні фізично, або "надзвичайно здібні інтелектуально", або і те і друге плюс зовнішня краса. Прикладів такої захопленої "атеста-

ції" злочинців на шпальтах періодичної преси дуже багато. Та ми тут обмежимося лише трьома, з недавнього часу.

Лондонські газети (Англія), а за ними й американські захоплено писали про "незвичайно мужню революційну поставу" під час поліційних переслухань "гайджекера" Леїлі (учасниці не лише загарбання літака, але й забиття людини при цьому) та додавали ще суперлятивів про її зовнішню красу. Двома тижнями пізніше такої самої реклами удостоялась Анджела Дейвіс, організаторка бомбових вибухів у багатьох містах Америки та нахабного збройного нападу в суді, що спричинив смерть аж чотирьох людей, в тому й самого судді. І ось цю звихнену вихованку "катедер-лівака" професора Маркузо тутешні червонуваті шкрябопери представляють читачам — як "блискучу студентку", пізніш "блискучу викладачку" університету, людину "надзвичайних розумових здібностей" і до того ще й красуню.

Нарешті, в Кримінальному суді в Чикаго — як ми вище подавали — "смертник" Джін Луїс зумів обеззброїти одного за другим двох агентів судової охорони, користуючись переданим йому пістолем. І ось репортажист "Дзенніка Звйонзко-вего" аж двічі вжив щодо Луїса прикметник "легендарний". Питається: кому це потрібне? На кого і на що розраховано таку рекламу? Очевидно — насамперед на мільйони американських "тінейджерів" — молодь шкільного віку, щоб вона захоплювалась "суперменами" та "суперлюдьми", які день і ніч дбають про те, щоб якнайшвидше зруйнувати вільний устрій американської держави.

Та обставина, що дві найважливіші інституції кожного вільного суспільства — школа і преса в такій мірі оплутані анархістами, марксистами і взагалі комуністичними "ліваками" (які, до речі, про комунізм у практиці не мають найменшого поняття), спричиняє глибоку журбу і занепокоєння у справжніх друзів американського вільного ладу.

Замість вихваляння "сприту" чи "незвичайного інтелекту і краси" "легендарних" убивників і підпалювачів, часто ще іменуючи їх "революціонерами", преса повинна відповідним навістреленням і фразеологією викликати у читача презирство і огиду до цих ворогів і руїників американської свободи.

Не місце в голосі суспільної opinіi (а саме ним має бути преса вільної країни) тим, хто не знає (або вдає, що не знає) недоречностей прикладання епітету "легендарний" до убивника. Цей епітет за своїм походженням і емоційним характером є високо позитивний; з ним асоціюється геройський вчинок на добро громади. Розуміється, що приятелі та приятельки каліфорнійського Мансона можуть співати йому славу і вважати героїзмом убивство 8 осіб у віллі артистки Тейт. Але преса, що себе поважає, не сміє ставати на шлях апології бандитизму, хоч би якими модними і "страшенно революційними" кличами та вивісками він не прикривався.

Майя Асара

БІЛИЙ ГОРОБЕЦЬ

До міського парку залетів білий горобець і вмовстився на краю лави. Неподалік, біля великанської калюжі, зграя горобців дзюбала крихти.

— Цвірінь, колеги, — мовив ніяково білий.

Кількоро сірих на мент підвели голови, байдуке зиркнули на чужого цвірінькала і дзюбали собі далі.

— Я побажав вам доброго ранку, шановні, — білий украй знітився.

Сірі мовчки дзюбали.

Білий винувато цвірінькнув, змахнув крильцями і сів поряд із великою здобною крихтою.

— Я сьогодні ще не снідав, — сказав він у протірі і сором'язливо копнув камінця.

— Я хочу сказати, що залюбки поснідав би... — трохи перекодя пролебедів він. Почекав і дзюбнув крихту.

— Геть! — гримнув один із сірих і на млі ока прокоятнув сніданок білого.

— Даруйте, — білий стрибнув убік.

Сірий здивовано кліпнув.

— Пробачте, будьте ласкаві, — білий ізнов вибачився, — я не знав, що це ваше...

— Ой! — пискнув сірий. — Ти, либонь, божевільний!

— Шо ви, шо ви, — одказав білий. — Просто я так вихований.

Але сірий не захотів його слухати. Він стрибав і горлав:

— Хлопці, дивіться — божевільний горобець! Ось, ось, ось!

Горобці полишили свої крихти і, оточивши білого, схвильовано заджеркотали:

— Де, де, де..

Білий знічено переступав з ноги на ногу.

— Дивіться! — раптом верескнула моложава горобчиха. — Він же білий!

— Ой, і які в нього червоні очі! — злякано долав горобчик, що недавно вилупився, і знеприємно.

— Ану розступіться! — ззаду басовито звелів ватажок і стрибнув ближче. Білий затулив крилом очі.

— То що ж, хлопче. — сердито промовляв ватажок. — Розповідай. І не задумуй брехати!

— Я вас не розумію... — прошепотів білий.

— Знущаєшся, еге? — ватажок націлився дзюбом.

— Ну що ви, ну що ви... — захвилювався білий. — Якщо ви маєте на увазі моє забарвлення, то це така особливість. Я альбінос.

— Як, як ти сказав? — здивувався ватажок.

— Альбінос... Бувають білі голуби, білі миші, білі кролі...

— Фе, як негарно! — скривилася моложава горобчиха.

— Жах, що коїться в світі! — обурилася друга.

— Який занепад звичаїв! Звичаїв! — обурилася уся зграйка.

— Послухайте, шановні! — суворо сказав ватажок. — Я попрошу вас додержувати звичаю. Тут діти!

— Я нічого поганого не сказав, — виправдувався білий. — Альбінос — це науково доведений факт.

— Ні, я тут більше жодної хвилини не лишуся! — вигукнула моложава горобчиха і стрибнула ближче.

— Це така особливість... — жалібно повторив білий.

— А чом у мене нема ніяких особливостей, га? — спитав ватажок. — І в нього та й у того теж нема! Ні в одного ніяких особливостей нема!

— А в цього навіть ноги й то червоні! — призорливо цвірінькнула моложава.

— І дзюб якийсь не такий, як у всіх, — додала друга.

— Ні, дзюб у нього як слід, — визнав ватажок, який любив говорити лише правду. — Хоча... Відверто кажучи... хто його знає!

— Цвірінь! — похмуро пискнув білий. — Цвірінь!

— Ні, ви тільки послушайте, як він цвірінькає! — обурилася горобчиха. — Хіба горобці так цвірінькають?

— Я щось не завважав... — признався ватажок.

— Як же так, як же так! — обурилася подруга моложавої. — Мій горобець, наприклад, зовсім інакше оце "цві" вимовляє.

— Я теж зовсім інакше цвірінькаю! — втрутився в розмову жовтодзюбий

— Ми всі цвірінькаємо інакше! — заявила зграйка.

— Он воно що виходить... Ну, коли так... процідив ватажок і загрозливо підступився.

— Так його, цвірінь! Отак його, цвірінь-цвірінь! — збуджено галасала зграйка.

У повітрі летіло біле і зрідка сіре пір'я: білий був сам олин, і на всіх його просто не вистачало. Повз бойовисько летіло дві гави.

— Диви, диви, — сказала одна. — Цікаво, чого не вони знову не поділили!

— Білого б'ємо! — захоплено вигукнув один із сірих і підняв у дзюбі щось блискуче. — Дивіться, оце я зірвав у нього з ноги!

— Ви з глузду з'їхали! — крякнули гави. — Це ж кільки! Ви порішите знаменитого білого горобця! Того, хто навіть в учених колах відомий... Окільцьованого!

— Хлопці! — вигукнув горобець. — Хлопці, до нас загостив відомий білий горобець! Знаменитий Білий серед нас!

— Ой, — йойкнула моложава горобчиха. — Яке щастя! Яка величезна честь!

— І в нього справді геть чисто все біле? — недовіжливо спитала друга.

— Ні, очі у нього напрочуд червоні! — відказав ватажок. — А головне — як він цвірінькає! Я сам, сам на свої вуха чув.. "Пробачте, будь ласка, цвірінь!", "Даруйте, цвірінь!"

— Ох, як мені набридла ця вічна сірість — зітхнула подруга моложавої і поглянула на своє відображення в калюжі. — Буду розлучатися...

— А тепер, дорогі друзі, привітаємо нашого

З НОВИХ ВИДАНЬ

Мих. Лавренко — Золота брама. Поезії. Збірка друга. В-во "Рідний край". Обкладинка роботи автора. Нью-Йорк 1970. Стор. 99. США.

Мих. Лавренко — Пархимові ласощі. Сміховина на три дії. Оформлення книжки роботи автора. В-во "Рідний край". Нью-Йорк. 1970. Стор. 99. США.

Евангельська правда, ч. 1 січень-лютий 1971. Рік XXXII. Видає М. Фесенко. Стор. 24. Торонто, Канада.

Світло — український католицький місячник, ч. 2 (578), лютий і ч. 3 (579) березень 1971. Рік XXXIV. Видають ОО. Василяни. Торонто, Канада.

Українське Православне слово — орган Української Православної Церкви в США, ч. 2 лютий і ч. 3 березень 1971. Рік XXII. Саутс Баунд Брук. США.

Християнський вісник — орган Українського Євангельсько-баптистського Об'єднання Канади, ч. 1-2 січень-лютий 1971. Рік XXIX. Вінніпег, Канада.

Наше життя — місячник, ч. 1 січень і ч. 2 лютий 1971. Рік XXVII. Видає Союз Українок Америки. Філадельфія, США.

Збірник на пошану Олександра Шульгина (1889-1960). Праці історично-філософської секції. За редакцією Володимира Янева. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том CL XXXVI. 1969. Париж-Мюнхен.

Готуйсь — журнал пластового юнацтва, ч. 2 (166) лютий і ч. 3 березень 1971. Видає Головна Пластова Булава. Редагує колегія. Торонто, Канада.

Крилаті — журнал українського юнацтва, ч. 12 грудень 1970 і ч. 1 січень 1971. Рік IX. Видає Центральна Управа СУМ. Редагує колегія. Нью-Йорк-Брюссель.

Юнак — журнал пластового юнацтва, ч. 2 лютий і ч. 3 березень 1971. Рік IX. Видає Головна Пластова Булава. Редагує колегія, США.

Сумківець — квартальник Союзу Української Молоді Канади, ч. 1 (17) січень 1971. Рік V. Редагує колегія. Головний редактор о. О. Кравченко. Канада.

Мітла — журнал гумору і сатири. Виходить щомісяця, ч. 1 (259) 1971. Видає Ю. Середяк. Буенос-Айрес, Аргентина.

Екран — ілюстрований журнал українського життя. Двомісячник, ч. 54 листопад-грудень 1970 р. Рік X. В-во "Екран". Відповідальний редактор А. Антонович. Чикаго, США.

Kultura — Szkice, opowiadania, sprawozdania No. 1/280—2/281 1971. Wydawca: Instytut Literacki. Paryz, France.

гостя з щасливим прибуттям, — сказав ватажок, оглянувся і...

Біля калюжі нерухомо лажала біла грудочка.

З латвійської мови переклав С. Володченко

"Дніпро", 1970.

С. РИНДИК

БЕЗ ТЕМАТИ

Зорі, айстри, хризантеми
І кохання без ума —
Для поезій наших теми
Кращої нема.

Є ще в нас безтемні твори,
Як безверхі тереми.
Є їх купи. Є їх гори.
Тисячі і тьми.

Линуть лином безтемати,
Байдуже, яке пуття
Вірш за віршем загаяти
В Лету Забуття.

МОСКОВСЬКИЙ ВІЗ

Дав москвинам Ленін
Раду-заповіт:

"Аж тоді скоритесь
Перед нами світ,
І для нас настане
Не життя, а рай,
Як до свого воза
Запряжем Китай".

Так навчав і радів
Майстер сов-комун.
Та не так розрадив
Ходя Мав-Це-Тун.

"Запрягайте", каже:
"Хоч би цілий світ,
А про нас і думку
Всяку залишіть.
Пхайте свого воза
В безвісті, в трістя,
Як іще мале вам
Ваше обійстя.
Пхайтеся на місяць,
Пхайтеся до зір,
Тільки нам нарешті
Поверніть Сибір!
Геть від гір Уралу
До Амур-ріки,
Все, що в нас забрали
Ваші Єрмаки!"

Тож куди, питаю,
Завезе той віз?
Чи таки до раю,
Чи до моря сліз?

БАЗАР ЮН. ОДУМ-у В ТОРОНТО

В неділю 6-го червня 1971 року о год. 4-й пообіді
при 404 Батирст вул. в Торонто

відбудеться

ВИСТАВКА РУЧНИХ РОБІТ І БАЗАР ЮН ОДУМ-у.

На протязі року, наші наймолодші одумівці вкла-
ли чимало праці у підготовці до цього базару.

Просимо всіх батьків та зацікавлене українське
громадянство прийти і підтримати наших дітей.

Виховний Комітет Юн ОДУМ-у

ТАБОРИ ОДУМ-у

Минулого року ОДУМ відзначив 20-ліття своєї праці. Щоб відзначити майбутнє 25-ліття ОДУМ-у ще краще, ми повинні тепер взятися до активної праці з Юним ОДУМ-ом. Бо майбутнє ОДУМ-у залежатиме від кадрів, що нас замінять і продовжуватимуть нашу працю. Пам'ятаймо, що чимало членів ОДУМ-у, наших прихильників і симпатиків своєю наполегливою працею сприяли росту ОДУМ-у, тому пильнуймо, щоб їхній труд не пішов марно.

Цього літа, як і попередні, ОДУМ матиме різні виховно відпочинкові табори ОДУМ-у в США і Канаді.

Двотижневий курс виховників Юного ОДУМ-у відбудеться від 27 червня до 11 липня 1971 року. Є пропозиція відбутися курс виховників для ОДУМ-у США і Канади спільно в країні, звідки найбільше зголоситься учасників.

Табори юнацтва на оселі "Київ" в США відбудуватимуться від 11 липня до 15 серпня 1971 р.

Відпочинково-виховний табір ОДУМ-у на Заході США в Міннесоті, який плянується цього року відбутися спільно з філією Чикаго, триватиме від 31 липня до 14 серпня в Сіблей Стейт Паркові, там де й попередні роки.

Курс українознавства на оселі "Київ" в США триватиме від 15 до 29 серпня.

Фестиваль юнацтва ОДУМ-у відбудеться, як і кожного попереднього року на одумівській оселі. Проситься усі філії підготуватися та присилати референтів юнацтва точки, що готуватимуться для фестивалю.

Для праці з юнацтвом ОДУМ-у Виховна Рада ОДУМ-у видала частину матеріалів, що увійдуть до збірника "Порадник для виховників". Цей 90-сторінковий "Порадник для виховника" та всі інші інформації щодо таборів ОДУМ-у можна дістати в референта юнацтва Антона Філімончука, пишучи на адресу:

Mr. A. Filimonchuk
144 Parker Ave.
Maplewood, N. J. 07040, USA

ТРЕТІЙ КОНКУРС СУЖ КАНАДИ НА ТВОРЧІСТЬ МОЛОДИХ

Управа Спілки Українських Журналістів Канади проголошує оцим Третій Конкурс на літературну і журналістичну творчість молодих авторів, яких твори друкувалися українською мовою на сторінках українських часописів чи журналів або були видані окремими виданнями у вільному світі в 1969 і 1970 роках.

У конкурсі можуть брати участь молоді автори до 25-го року життя або до віку закінчення університетських студій.

Конкурс молоді творчості за 1969 і 1970 роки буде проведено за такими правилами:

1. Кожна редакція українського часопису або журналу у вільному світі надсилає на конкурс найбільше три, вибрані нею, твори молодих авторів у формі вирізків із сторінок своєї публікації (статті, репортажі, літературні прозові або поетичні твори, спомини, нариси і т. п.). До уваги береться тільки твори друковані в даному часописі чи журналі, або видані окремими виданнями в 1969 і 1970 роках.

2. Молоді автори можуть теж особисто надсилати на конкурс свої твори, які були друковані в часописах чи журналах, або були видані окремими виданнями в 1969 і 1970 роках.

3. Жюрі, покликане Управою Спілки Українських Журналістів Канади, вибере з-поміж надісланих на конкурс творів найкращі твори з ділянки журналістики, літературної прози і поезії та визначить нагороди. Жюрі матиме право встановити класифікацію і кількість нагород відповідно до надісланого конкурсowego матеріалу.

4. Спілка Українських Журналістів Канади призначає від себе наступні премії для авторів нагороджених творів: 1-ша — \$50.00, 2-га — \$30.00, 3-тя — \$20.00. Одночасно закликаємо українське громадянство збільшити цей фонд конкурсних премій добровільними пожертвами на ту ціль.

5. Реченець для надсилання конкурсних творів кінчиться 30 червня 1971 року.

6. Управа СУЖ Канади влаштує восени цього року Вечір нагороджених і вирізнених молодих авторів.

Управа СУЖ Канади просить Редакції українських часописів та журналів і окремих молодих авторів негайно надсилати конкурсні твори. Імена авторів і назви часописів, що надсилають твори на конкурс, треба подавати в окремому заклеєному конверті, позначеному гаслом, яким треба позначити також конкурсний твір. Конкурсну пошту спрямовувати на адресу:

Association of Ukrainian Journalists
140 Bathurst St., Toronto 2-B, Ont.

Управа
Спілки Українських Журналістів Канади

НАВКОЛО СВІТУ

Линва, яких ще не було

Занурити дослідницькі прилади в глибокі морські западини на сталій линві неможливо: вона урветься від власної ваги. Проте сучасна хемія не даром пишається своєю могутністю. Зроблено линву, з допомогою якої можна занурюватися дуже глибоко. Випробовування вісімнадцятикілометрової линви, зробленої з скляних ниток, зв'язаних епоксидною смолою, довели, що міцність її цілком достатня, щоб занурюватися в найглибші морські западини.

У містах снігу більше. Чому?

Досліди, переведені минулої зими в Нью Йорку і Бафало, загнали метеорологів у глухий кут: виявилось, що снігу там випадає більше, ніж його може утворитися в хмарах з вологи. Звідки ж він береться? Науковці думають, що сніг утворюється над містами, бо вони "тепліше" околиць. Тепле повітря підіймається догори, а через те, що в ньому є багато порошинок, то вони й стають центрами утворення сніжинок.

"Я ЗНАЮ, ЩО ПІСТРЯКА МОЖНА ПЕРЕМОГТИ"

каже Павло Урбанський
з Торонта.

Завдяки медичним дослідом він переміг пістряка горла вісім років тому.

Він є одним з тисяч живий і здоровий завдяки дослідом.

Ваша підтримка може допомогти іншим.

Metro Toronto District
CANADIAN CANCER SOCIETY

Що відбувається на Юпітері?

Власне випромінювання планет Сонячної системи таке незначне, що астрономи в своїх обчисленнях звичайно їх нехтують. Від планет до нас іде відбите ними випромінювання Сонця. Та ось науковці вирішили дослідити випромінювання планет в інфрачервоному діапазоні. І виявилось дивовижне явище: від Юпітера надходить енергія в 3-4 рази більша тієї, що він дістає від Сонця!

Робот-водолаз

Для робіт на морському дні французькі інженери сконструювали робота-водолаза. Його назвали "Ерик", за першими літерами французьких слів, які означають: машина для пошуків на кабелі. Керований з командного пункту на кораблі, "Ерик" може спускатися на глибину 500 м., фотографувати, передавати телезображення навколишніх предметів і піднімати до 70 кілограмів вантажу.

ДОРОГЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО!
ЛАСКАВО ПРОСИМО ВСІХ НА ТРАДИЦІЙНИЙ

ПОЛТАВСЬКИЙ ВЕЧІР

ПРИСВЯЧЕНИЙ АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ ІМ. ГН. ХОТКЕВИЧА,

який відбудеться

у суботу, 8-го травня 1971 року, о годині 7-ій вечора

В УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ, 85 ВУЛ. КРІСТІ — ТОРОНТО

В цікавій програмі бере участь одумівська молодь: Хор "Молода Україна", ансамбль бандуристів ім. Гн. Хоткевича, керівник В. Родак і танцювальна група "Веснянка", кер. М. Балдецький, та ін. виступи.

На вечорі гратиме добірна оркестра АНДРІЯ КОННА.

Для вас буде приготований багатий і смачний буфет з українськими традиційними стравами: полтавські галушки, пироги і вареники та холодні і гарячі напитки.

Вас обслуговуватимуть дівчата в народніх строях.

ВСІХ СЕРДЕЧНО ВІТАТИМЕМО.

КОМІТЕТ ПОЛТАВСЬКОГО ВЕЧОРА

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

Члени управи та контрольної комісії торонтонської філії на 1971 р.
Зліва направо сидять: Анна Черняк, Леонід Янжула, Наталка Сандул
(голова), Наталка Байрачна, Олександра Микитенко.
Стоять: Валя Духнай, Анатолій Терентів, Рая Шишко.
Відсутні: Леонід Сотник і Василь Корженівський.

п. Люся Рябокінь з одумівками Ірою Татарко та Лілею Хоролець за
вишиванням. Табір ОДУМ-у Міннесоти.

КОЛЯДА НА РОЗБУДОВУ ОСЕЛІ ОДУМ-У

З ініціативи заступника голови оселі ОДУМ-у "Київ" в США Миколи Граура створено групу колядників в складі: Петра Гурського, Юрія Іхтіарова, Уляни Антоненко, Марії Євсєвської, Олі Гурської, Олени та Миколи Граур. У днях 9 і 10 січня 1971 року вони відвідали з колядою багато родин в Філядельфії та околицях. На розбудову оселі ОДУМ-у колядники склали пожертви такі особи: **по 25 дол.:** Іван Вац та Іван Воскобійник; **по 20 дол.:** родина К. Курячої; **по 15 дол.:** Євген Кальман; **по 10 дол.:** Юрій Діденко, Сергій Євсєвський, Микола Граур, Микола Вац, Юрій Іхтіарів, Іван Алфімов, Іван Остап, Петро Гурський, Іван Савчук, Федір Гичко, Іван Лошенко, Микола Малий, Олександр Антоненко, Григорій Білоус, Павло Левченко, Пантелеймон Гурський, Павло Гальченко, Антін Ткачук, Іван Гаврась, Віктор Криволап та Микола Дробот; **по 9 дол.:** Іван Гринько; **по 6 дол.:** Семен Кривуша; **по 5 дол.:** прот. Михайло Борисенко, Василь Дорошенко, Микола Квітка, Павло Лимаренко, Павло Коваленко, Федір Дяченко, Іван Тихоненко, Микола Пустяк, Стефа Тодоренко, Василь Євтушенко, Іван Федоряка, Федір Корсун, Андрій Вац, Володимир Шевчук, Григорій Тухар та Анатолій Мельник; **по 3 дол.:** Іван Зінченко та Іван Буханченко.

Разом 45 осіб внесли на потреби оселі ОДУМ-у 396 доларів. Сердечно дякуємо колядникам та жертводавцям, що підтримали своєю працею та датками розбудову одумівської оселі "Київ".

Сергій Євсєвський

УСПИХИ В НАВЧАННІ ГРИГОРІЯ ВАЦЯ

Іван Ваць почесний член ОДУМ-у з Філядельфії добре відомий в одумівській родині в США. Його праця й допомога тісно пов'язана з Юним ОДУМ-ом, таборуванням та оселею ОДУМ-у "Київ" в США. Він є головою мужів довір'я, що взяли на свої плечі тягар придбання і утримання оселі ОДУМ-у.

Наслідуючи добрий приклад батька, його син Григорій, член

філії ОДУМ-у Філадельфії, учасник одумівських таборів, втішається неабиякими успіхами в навчанні в Пеннсильванському Стейтовому Університеті.

Керівник студентських справ Річард Р. Меллотт з Пеннсильванського університету привітав Григорія Ваця з успіхами листом такого змісту:

Dear Gregory:

It is with pleasure that I extend to you my sincere congratulations in regard to your excellent academic achievement during the Fall, 1970 Term, which qualified you as a Dean's List student.

The road to academic success is not an easy one. I'm quite certain, however, the price you paid in time and effort to realize this goal will be more than worthwhile.

I am proud to be part of an Institution that has the privilege of serving students such as you.

Чистять кукурудзу. Табір ОДУМ-у Мінесоти.

НОВА УПРАВА ТОП В ТОРОНТО

У неділю 9 жовтого ц. р. відбулися річні загальні збори Товариства Одумівських Приятелів і Виховного Комітету Юн. ОДУМ-у, на яких І. Данильченко третій раз з черги був переобраний на голову ТОП-у.

На зборах було чимало членства і приятелів, а також старшої молоді. Збори провадила президія: М. Сотник — президент, В. Павлюк — секретар. Звітували: І. Данильченко — голова, Л. Бабенко — референт юнацтва, І. Корнієнко — організаційний референт, Л. Звірховська — голова комітету одностроїв, М. Ющенко — касир, І. Данилюк — господарська секція, М. Балдецький — за танцювальну групу "Веснянка", О. Огоновська — за хор "Молода Україна" та ансамбль бандуристів ім. Гната Хоткевича, Вадим Коржанівський — за спортову дружину "ОДУМ".

Внесок голови контрольної комісії П. Степури, про уділення уступаючій управі абсолюторії, присутні схвалили оплесками.

Склад новообраної управи: І. Данильченко — голова, К. Духнай — заступник голови, Л. Бабенко — другий заступник, Г. Савранчук — секретарка, М. Ющенко — касир, І. Корнієнко —

організаційний реф., І. Байрачний — культосвітній реф., Ф. Білаш — реф. юнацтва, Л. Звірховська — голова ком. одностроїв, І. Данилюк — господар, п. Шишко — заст. господаря, М. Балдецький — танцювальна група, О. Сандул — Юн. ОДУМ, К. Щербань — ком. одностроїв, С. Штик — транспорція, Ф. Бойко — член.

П. Степура, В. Красиловець, В. Павлюк — контрольна комісія.

Ів. Данильченко — опікун ОДУМ-у, Ф. Білаш — реф. юнацтва, О. Сандул — бунчужний (хлопці), О. Баран — бунчужна (дівчата), В. Родак — бунчужна (інструктор співу), Н. Цибенко — бунчужна (заст. інструктора співу), А. Черняк — спів Юн. ОДУМ-у, М. Бойко — бунчужна (лектор), О. Огоновська — бунчужна (лектор), В. Духнай — бунчужний (спорт), Л. Сотник — бунчужний (спорт), В. Бабенко — виховник (лектор), Д. Кравченко — виховниця (дорост), Л. Ліщина — контр. праці (лектор).

Після зборів Петро Родак висвітлив фільм ювілейного святкування 20-ліття ОДУМ-у і таборування Ю. ОДУМ-у (табір "20-ліття ОДУМ-у").

ЖІНОЧИЙ ТОП В ЧІКАГО

Задумуючись над тим, чому в наших демократичних організаціях відчувається брак постійної організованої активності, можна прийти до висновку, що однією з найголовніших причин цього є слаба участь нашої молоді й жіноцтва в праці цих організацій.

Жіночий рух не нове явище в українському житті. Українки одні з перших серед жінок східної Європи прямували до освіти, брали участь у господарському житті і виявляли великий організаційний хист, громадське вироблення і цілком виправдали свої змагання до свободи жінки. Їхнє ставлення до людини, родини й суспільства зливається із змаганням українського народу за вільне життя.

Минає вже понад 80 років з того часу, коли по всій Україні пролунав заклик жінок до організованого життя. Згадаймо декілька імен славних піонерок жіночого руху: Олена Пчілка, Марія Грінченко-Загірна, Людмила Драгоманова на центральних землях України, Наталія Кобринська, Уляна Кравченко, Марія Грушевська, Ольга Кобилянська на західних землях, і багато інших.

Під час визвольної боротьби України наші жінки відіграли

важливу роль, і багато з них віддали життя за високі ідеали. Не можна забути таких героїнь як Людмила Старицька-Черняхівська, письменниця, провідна діячка на центральних землях, член Центральної Ради, співосновниця Української Жіночої Національної Ради, яку на процесі в Харкові 1930 року засуджено на довічне ув'язнення за участь у Спільці Визволення України. Або Ольга Бесараб, активна членка жіночої організації, член української військової організації, що була закатована в тюрмі 1924 року. Поклін їхній пам'яті!

На еміграції жіночий рух тривав далі і жінки стають основними виховницями української дитини. Існує понад 12 українських жіночих організацій у вільному світі. Деякі самостійні, інші при політичних чи церковних організаціях. Більшість з них належить до СФУЖО (Світова федерація українських жіночих організацій). Всі вони мають різні назви, але мета їхня та сама: культурно-освітня та гуманітарна.

Еміграційні умовини висунули нові ділянки праці: збереження нашої молоді та інформація довкілля. Від жінок більше ніж від кого іншого залежить як, де і з ким буде сходитись наша молодь тепер і в майбутньому, коли вони самі вже стануть батьками.

З такою метою з ініціативи голови корпорації утримання дому ОДУМ-у в Чикаго — Ф. Ревенка і голови осередку ОУРДП — В. Косогора, 16 березня 1969 р. відбулися перші жіночі сходини прихильників ОДУМ-у. Тоді була вибрана тимчасова управа, а вже на перших сходинах 6 квітня 1969 р. вибрано управу жіночого ТОП-у під головуванням Оксани Масловської. На каденцію 1970-71 вибрано управу в такому складі: Валентина Косогор — голова, Розалія Бойко — заступник голови, господарський реф. і скарбник, Галина Грушецька — культ.-освітній реф., Стефа Кралька — секретар, Оксана Масловська — голова конт. комісії. Членство товариства складається з 18 жінок, зате діяльність їхня сягає багатьох ділянок нашого життя. Протягом шкільного року, під час проб одумівських мистецьких гуртків наші жінки провадять буфет, на різдвяну ялин-

ку кожна присутня дитина отримала гарний подарунок від жіночого ТОП-у. Спільно з ОДУМ-ом був організований один різдвяний і один великодній базар із значним моральним і матеріальним успіхом. Для поширення кола прихильників ОДУМ-у влаштовано дві вечірки, що також мали великий успіх.

При товаристві вибрано Виховну Раду, завданням якої є поширити й покращати працю виховників ОДУМ-у, таким чином виробляючи співпрацю між двома генераціями. Жіночий ТОП під умілим господарським керуванням п-і В. Косогор та Р. Бойко, зачарували всіх делегатів на з'їзді УРДП, що відбувся на латинське свято 1970 р. в Чикаго.

Протягом чотирьох днів приготовано обіди й вечері для майже 90 делегатів. Товариство фінансово підтримує наукові установи, як Енциклопедію українознавства чи фонд на катедру українистики в Чикагському університеті, також фінансово допомагає старшим нашим громадянам, вислано 22 пакунки землякам в Югославію, потерпілим від землетрусу 1969 р.

На сходинах т-ва, що відбуваються щомісяця, члени пригортають доповіді на різні теми. На бенкеті 20-ліття ОДУМ-у т-во здекларувало 1,000 дол. на придбання більшого будинку ОДУМ-у, які вже й зібрані.

Закликаємо всіх жінок, прихильників ОДУМ-у, створити чи відновити подібні товариства. Організоване жіноцтво свідчить про зрілу громаду. Жінки, що є зразком відданості своїм дітям і родині мусять бути також відданими своєму народові. Тільки такі жінки можуть виховати справді здорове в усіх відношеннях покоління для майбутнього.

Галина Грушецька
культ.-освіт. реф.

РОДИННА ХРОНІКА

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ

Валентина та Іван Лойовські
з донечкою Надійкою.

З нагоди 25-ліття подружнього життя п-ва Валентини та Івана Лойовських їхня старша донечка Надійка влаштувала їм 23 січня ц. р. в залі УНО урочисте прийняття, на якому було понад 300 осіб.

Залю художньо оформив В. Корженівський. На столах сині волошки з колосками нагадували Україну, а на головний стіл п-ні Поляківська подарувала пишні троянди.

Під звуки оркестри "Ехо" ювіляти вступили до залі, де їх хлібом-сіллю привітали весільні батьки п-во К. та П. Бартошики, донечки Надя й Оля та синок Ярослав, а також дружка п-ні М. Маслівець і дружба В. Слободян.

Потім всі розмістилися за столами. Господарем прийняття був жартівливий і дотепний п. І. Довгаль. Отець Ю. Ференців прочитав молитву і привітав ювілятів, відзначивши, що вони виховують своїх дітей в українському дусі і при українській громаді, та побажав їм всього найкращого. Присутні вітали п-во Лойовських співом "Многая літа!"

Під час веселої і смачної вечірки промовляли п. п. К. Бартошик, І. Янішевський, В. Слободян та інші, бажаючи ювілятам щастя,

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України"
залежить також і від Тебе!

Приєднуй нових передплатників
"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

здоров'я і довгого віку. Пан Лойовський гарно подякував усім присутнім за шанування і побажав їм веселого вечора.

Донечка Надійка сердечно подякувала всім тим, хто допомагав влаштувати прийняття. Потім побажала своїм любим батькам щасливого і довгого життя і вручила подарунки та коверту з чеком від гостей.

Щира подяка також дівчаткам ОДУМ-у, МУНО і Пласту, які так гарно обслуговували гостей і чарували їх своїм співом на сцені.

Пан І. Довгаль прочитав численні привітання, що надійшли на адресу п-ва Лойовських з Америки, Канади і Бразилії.

Весело танцюючи і забавляючись гості не забули про пресу і склали на "Українське Слово" в Парижі \$26, "Новий Шлях" — \$25, "Український Голос" — \$12, "Вільне Слово" — \$12, "Українські Вісті" в Ульмі — \$12 і "Молоду Україну" — \$40.

З МИНУЛОГО

ПРО ЗАПОРІЗЬКИХ КОЗАКІВ

Кошові отамани Запорізької Січі були найвидатніші серед усіх діячів Низового війська. Багато хто з них увійшов до літературних творів, а деякі навіть вшановані в народних думах і піснях, стали широко знані по всій Україні.

За "давнім звичаєм військовим", старшину, що мала керувати всім життям коша, обирали на новий строк на вільних — загальних радах, до яких з'їздилися січовики з усіх уходів, близьких і далеких проміслів, з пасік та зимовиків. Такі ради, як свідчать документи, збиралися двічі на рік: першого січня і посеред року, дець близько до дня Петрасонцевороту, або на Петра і Павла — в середині чи кінці червня.

У реєстрі налічується вісімдесят три чоловіка, котрих за 122 роки існування посади кошового було обрано на 218 вільних радах (не враховуючи тих випадків, коли названі раніше залишалися ще на один строк).

З обраних на радах та з одинадцяти наказних отаманів Січі сорок двоє, окрім прізвища, ма-

ли ще й прізвисько, яке дало їм товариство. Літнім отаманам, що вже чимало козакували і, мабуть, колись очолювали курені, обіймали посади судді, осавула чи полковника, прізвисько давали по батькові — через шанобливе "вич": Веремійович, Гнатович, Андрійович, Степанович. А молодших та й, видно, простіших у поводженні з громадою, але розпорядливих на кошу і завзятих у бою, називали привітно, приязно: Пашко, Сацко, Федько, Ясько. Серед відомих надibuємо тільки одне прізвисько за місцем, звідки прийшов, — Дінець, і ще одне за місцевістю, де орудував, — Волошенин.

Жодного глузливого чи образливого прізвища кошових не трапляється, хоч звісно, що козацьке товариство високо ставило гумор і, незважаючи на особи, залюбки кепкувало з якоїсь риси вдачі чи поведінки товариша.

3-поміж усіх отаманів від 1654 по 1775 рік семеро — Гордієнко, Калнишевський, Лантух, Гусак, Іван Малашевич, Малий та Сірко — головували 118 чотири — шестимісячних строків, тобто стільки ж, як тридцять шість інших, серед яких кожен був кошовим у середньому по три півріччя протягом двох, трьох чи навіть десяти років. Решту тридцять восьмеро обирали тільки по одному разу — на півроку або й менше, а двоє — на кілька діб.

Найбільший час, від 1683 до 1728 року, обирали Івана Петровича Гусака, але всього п'ятнадцять разів, з котрих чотири рази по два і одинадцять по одному строку. А менше за всіх були кошовими висунуті під час заколотів: 1756 року Ф. Товстоногів — на одну добу, 1769 — Ф. Пилипенко — на вісім діб.

Найчастіше на вольних радах запорожці віддавали перевагу славетному кошовому Іванові Дмитровичу Сіркові, якого за 22 роки обирали 22 рази (з них п'ять по два строки), тобто майже ціле бойове козацьке життя — від двадцяти одного до сорока трьох років.

В. Фоменко
"Україна" 1970

НОВИНКИ ТЕХНІКИ

Масило і свисток

Доведено, що під впливом ультразвуку в масилі подрібнюються шкідливі домішки і воно довгий час зберігає свої властивості.

Цим скористалися науковці Харківського інженерно-будівельного інституту і сконструювали "свисток" — ультразвуковий прилад, який нагадує авто-ручку. "Свисток" прикріплюють до картера автомобіля чи трактора для "озвучення" мастила під час роботи двигуна.

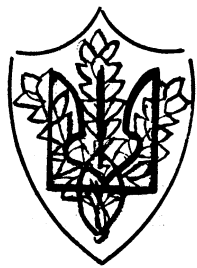
Випробовування показали, що навіть після 100000-кілометрового пробігу ЗІЛ-130 (на них перевіряли дію приладу) машинне мастило зберігало свої якості.

Замість голки — світло

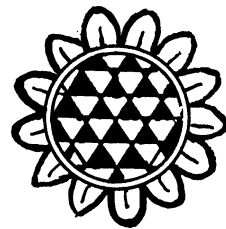
Щоб почути платівку, на неї треба поставити голку. Без голки не обійдешся.

Принаймні так здавалось. Але ось один з останніх патентів: голку автори пропонують замінити тонким промінем світла. Його направляють на звукову борозенку, а фотоелемент ловить відбитий "сигнал". Якщо доріжка гладенька, себто якщо на ній нічого не записано, то яскравість "зайчика", пійманого фотоелементом, не буде змінюватися. Зате, якщо доріжка звивиста, він стає то яскравіше, то тямніше. Від цього міняється струм фотоелемента. А далі вже нескладно: посилювач перетворює коливання струму на звук і в динаміку чути музику. Ну, а що ж заставляє промінь йти по спіралях звукової борозенки? За цим слідує спеціальна автоматична система зроблена приблизно так само, її основою теж є промінь світла. Звичайно, така система для домашнього вжитку трохи складна і дорогувата, зате на радіостанціях їй, безсумнівно, будуть раді: адже якість звучання зі світлової "голки" перевершують будьякі найпричепливіші вимоги.

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Т. ШЕВЧЕНКО

На Великдень на соломі
Проти сонця, діти
Гralись собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— Мені мати купувала.
— Мені батько справив.
— А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
— А я в попа обідала, —
Сирітка сказала.

У СЕЛЯНСЬКІЙ ХАТІ У ВЕЛИКОДНЮ НІЧ

У хаті мов у віночку: по стінах на кілках розвішані вишиті рушники; на столі білі скатерки, а поверх них розставлені вибагливі печева — бабки, паски, мазурки та до свячення приготовлене: три пасочки на посвячення (жовта, біла та житня — чорна, або цілушка житнього хліба), сирна паска, масло, ковбаса, шинка, печене порося з хріном у зубах, поріб'я, крашанки та писанки, хрін, сіль, пшоно, ніж та інше. Хата наповнена цими пахощами. Застелені лавки чистенькими рушниками, застелений під чистим в окружки рядном з горою подушок; вибілена хата сяє й при тьм'яному світлі; всюди чисто, прибрано, помито, помазано; комін оздоблений різними казковими малюнками. Це творчість дбайливих господинь, чи дівчат. За образами закладено нові "київські" рушники, завітчано васильками,

ласкавцями та кудрявцями, що розпускають на всю хату такі приємні пахощі; горить перед образами лямпада червоним чи зеленим світлом (у кольорових склах)... І все це, цей вигляд і лад селянської хати, вселяє в душу її мешканців глибоке романтичне почуття... На обличчях, від найменшого до найстаршого — і дідуся та бабусі, і батька та матері, і дітей — сяє радість, щастя; душі вщерть наповнені невимовною добротою... Мир, любов, злагода, добро, втіха й надія — витають у хаті в цю ніч!

(...)

Чарівна ніч! Божественна ніч, — у цю ніч Христос воскрес, радість світу приніс!

У цю великодню ніч і думи-мрії добрих людей здійснюються, і щастя у цю ніч приходить до людей. коли вони не сплять... До сплячої людини щастя хоч і приходить, і могло б залишитись, та лихі сили підстерезуть і вхоплять його...

Усі душі померлих дідів-прадідів у цю ніч ходять по світу, вони присутні в кожній хаті нащадків своїх... Тому в цю ніч нікому з дорослих спати не можна.

У цю ніч Христос воскрес — ніхто не спить, посилає йому воскреслий Христос здоров'я, силу, радість і добро... Малі діти та хворі можуть спати — їх охороняють духи прапрадідів.

(Проф. С. Килимник. Український рік у народних звичаях).

НАРОДНА ПІСЕНЬКА

— Ой весна, весна — днем красна,
Що ти нам, весно, принесла?
— Принесла я вам літечко,
Щоб родилося житечко.

Ще й озимая пшениця
І усякая пашниця,
Ще й червоні квіточки,
Щоб квітчались діточки.

ПРОГУЛЯНКА ДО НІЯГАРА ФАЛС

В неділю, 28 лютого ц.р., юні одумівці Торонта з виховниками, разом 42 особи відбули прогулянку до Ніягарського водоспада.

Спочатку заїхали до церкви в Ст. Катеринс. Під час проповіді о. Легенюк тепло привітав прибулих.

Після богослуження вони побували біля водоспада, на гідроелектростанції і в музеї воскових фігур.

Прогулянка всім учасникам дуже подобалась, а деякі об'єкти її — декому особливо.

Ось кілька уривків з вражень юних одумівців од цієї прогулянки:

Мені поїздка сподобалася, бо я давно хотів побачити електростанцію. Було дуже цікаво. — Микола Щербань.

Дуже сподобався мені восковий музей. Хотів би поїхати знову. — Олекса Звірковський.

Їздили до водоспаду та до "Sir Adam Beck 2 generating station", де бачили, як електрика робиться. — Рая Сотник.

Прогулянка мені сподобалась, бо тепер знаю, як електрика доходить до нас. — Ліля Корнієнко.

Тепер я знаю, що вода до електростанції іде по підземних трубах. — Галя Білаш.

Цікаво, чому вода в річці Ніягара мала два кольори? Прогулянка була чудова. — Ліда Калнюк.

Дуже сподобалась електростанція. — Галя Ющенко.

Мені дуже сподобався Ніягарський водоспад, електростанція та восковий музей. — Рослана Шлапак.

Ми були в церкві, восковому музеї та біля водоспаду. Мені подобалась електростанція. — Віктор Ліщина.

Ця прогулянка була дуже цікава. — Володя Красиловець.

Чудовий музей! — Божена Волощук.

ЗАГАДКИ

1. Торох, торох, розсипався горох,
Почало світати — нема що збирати.
2. Перша звечора сама
Ходить краля чарівна.
3. Обидва схожі, як брати:
Завжди удвох, куди не йти.
Ми під столом, коли їдять,
Під ліжком ми — коли всі сплять.
4. Маленьке кругленьке; хто не йде, той
руку подає.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

12. 4. 1596 р. Наливайко Северин, козацький провідник кінця 16 ст. очолив повстання проти поляків на Поділлі, Волині, Київщині і Білорусі. Повстанці взяли міста Брацлав, Гусятин, Бар, Канів, Черкаси, Слущке та інші. 12 квітня 1596 року під Білою Церквою Наливайко відбив наступ переважаючого польського війська.

14. 4. 1768 р. на Правобережній Україні почалося повстання гайдамаків (Коліївщина) проти польського гніту. Очолив його запорізький козак Максим Залізняк. В своїх універсалах він закликав українців одностайно стати на оборону своєї віри, свого краю і за визволення з панської неволі.

Загони Залізняка взяли Смілу, Черкаси, Канів, Корсунь, Лисянку, Умань. Під впливом Коліївщини почалися селянські заворушення у Галичині, Польщі, Білорусі. Після здобуття Умані, на скликаній раді, Залізняка проголошено гетьманом України.

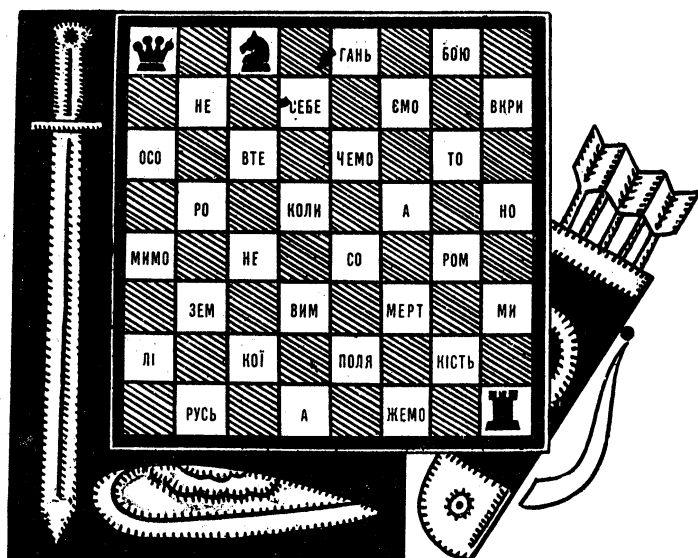
Не маючи сили боротися з повстанням, польський уряд звернувся за допомогою до російського уряду. Росіяни радо погодилися на це, бо й самі побоювалися, щоб повстання не перекинулося і на Лівобережну Україну та Запоріжжя, які вони окупували.

У червні російське військо зрадою захопило М. Залізняка, І. Гонту та інших ватажків, а їхні загони роззброїли. Усіх повстанців з Лівобережної України передали полякам, які люто розправилися з ними. Залізняка, запорожців та козаків судив російський уряд. Максима Залізняка засуджено на довічну каторгу в Сибіру, дальша доля його не відома. Інші учасники повстання були також жорстоко покарані. Т. Шевченко присвятив Коліївщині поему "Гайдамаки".

Чи знаєте ви приказки?

- Порожня бочка гучить, а повна мовчить.
Чужий рот не хлів, не зачинеш, як розчиниться.
Ніхто не знає: тільки баба та вся громада, тільки сич, та сова, та людей пів села!
Ех, якби піч на коні, а я на ній — добрий козак був би!
Під носом засіялося, а в голові ще й не оралося.
Болить бік дев'ятий рік, та не знаю, в яким саме місці.
Брехнею світ пройдеш та назад не вернешся.
Нарядилася, як пава, а кричить, як гав.
Якби свині роги, то людей би всіх поколола.
Не спитавши броду, не лізь прожогом у воду.

Які це слова?

Ходом шахового ферзя (королеви), не заходячи в ту саму клітку, спробуйте прочитати слова славнозвісного завойовника князя Київської Русі. Коли та з якого приводу він їх сказав?

Відповіді на питання в ч. 188

"Чи знаєте ви музику?"

1. "Енеїда", "Наталка Полтавка". 2. Це хоріві поеми: "Моя пісня", "Літні тони", "Легенда", "Льодолом". 3. "Вечорниці" П. Нішинського складаються з оркестрової інтродукції (вступу), пісні хазяйки "Зоря з місяцем", хору дівчат "Добrivечір, пані матко", хорів парубків "Віють вітри ще й буйнесенькі" та "Закувала та сива зозуля", пісні хазяйки з хором "А хто п'є, тому наливайте" та великої заключної сцени ворожіння (соло сопрано, жіночий та чоловічий хори). 4. Увертюра. 5. Пауза. 6. Трикутник. 7. "Про трьох братів Азовських", "Про Марусю Богуславку", "Про Самійла Кішку", "Про Олексу Поповича", "Невольницький плач".

О, ЦЕЙ ШЕКСПІР!

Видатному німецькому письменникові й просвітителю XVIII століття Георгу Ліхтенбергу один критик із захопленням сказав, що в його новому творі є щось справді шекспірівське.

— Ні, — сумно похитав головою Ліхтенберг, — це майже неможливо, адже все, що можна зробити по-шекспірівському, Шекспір уже зробив сам!

— Хіба ж можна вам, сімдесятирічній людині, одружуватися з двадцятирічною дівчиною? Чи не здається вона занадто молодою для вас?

— Маєте рацію. Ще років зо два почекаю.

На кросворд "Свідки славетних перемог"

По горизонталі: Збараж (місто, що його здобуло українське військо на чолі з Богданом Хмельницьким після тривалих боїв з польським військом Я. Вишневецького в червні-липні 1649 року). Канів (місто, біля якого переправлялися через Дніпро повсталі лівобережні селяни, поспішаючи на допомогу козацькому війську, що стояло під Білою Церквою після поразки під Берестечком). Корсунь (місто, біля якого 16-го травня 1648 року гетьман Богдан Хмельницький упень розбив польське військо, він узяв у полон польських гетьманів Миколу Потоцького, та Мартина Калиновського і ще 80 визначних військовиків та багато військової здобичі). Львів (місто, яке у вересні 1648 року обложило українське військо. Богдан Хмельницький заради львівських українців не брав міста і, взявши від поляків 200 тисяч червінців викупу, зняв облогу). Пилявці (містечко, біля якого 11-13 вересня 1648 року українське військо розбило польське 100-тисячне військо. Козакам дісталися 80 гармат, військові корогви, 120 тисяч возів і на 10,000.000 злотих усякого добра). Замостя (місто, до якого восени 1648 року дійшло козацьке військо).

По вертикалі: Зборів (місто, біля якого відбувся відомий бій 5-6 серпня 1649 р., а 8-го серпня укладено з поляками так званий Зборівський договір). Махнівка (містечко, біля якого в червні 1648 р. відбувся бій між польським військом Я. Вишневецького і козацькими загонами Максима Кривоноса). Вінниця (місто, в якому козацький полковник Іван Богун розбив військо польського гетьмана Каліновського). Жванець (містечко на Поділлі, де восени 1653 р. відбулася битва між польським та українським військом і де татари зрадили козаків).

Загадок: 1. Серце. 2. Пальці. 3. Людина.
4. Груба (піч). 5. Ключ.

Біля телефонного автомата зібралося чимало людей, терпляче чекаючи, поки якийсь добродій кінчить розмову. Хвилини через двадцять юнак з черги, відчинивши дверцята kabіни, нервово каже:

— Перепрошую, ви ж не розмовляєте, а лише тримаєте трубку...

— Ви помиляєтесь, — відповів добродій. — Я розмовляю із своєю дружиною.

У пральні клієнт обурюється:

— Мало того, що у вас пропала моя сорочка, ви ще хочете, щоб я заплатив за прання?

— Так, бо сорочка пропала випраною...

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

ГУМОР

Якось мудреця запитали:
— Коли саме слід їсти?
— Багато — коли зголодніє,
а бідному — коли знайде, що по-
їсти.

Маленьке лисеня запитало ли-
сицю:

— Якщо мене схопить собака,
до яких хитрощів ліпше вдатися?
— Хитрощів багато, але най-
краща — не бачити собаки і са-
мому не показуватися йому на
очі.

— Як найкраще зберегти теля-
тину?

— Залишити теля живим.

Дев'яностолітнього дідуса запи-
тали:

— Чому ви так боїтеся смерті?
— Бачите, я дуже давно живу.
Я звик жити.

— Я чув, як ви вчора казали, що
для друзів у вас завжди лежить
на поготові триста доларів. Чи
не можу я попросити позичити
їх мені ненадовго?

— Цілком вірно, я завжди три-
маю наготові для друзів три-
ста доларів. Але, якщо я їх вам
віддам, у мене їх не буде і я ви-
явлюся брехуном відносно інших
моїх знайомих, в разі, якщо вони
надумують попросити у мене ці
гроші.

— Івасику, якби ти знав, як я
тебе люблю!.. Як я знудьгувалася
за тобою, коли ти поїхав... Я так
багато про тебе думала, що, увій-
шовши у твою кімнату, уявила,
що на гачку висить не твій ха-
лат, а ти сам. І ти не можеш уя-
вити, як я зраділа!

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Філія ОДУМ-у в Рочестері, США	\$25.00
Збірка на хрестинах донечки п-ва Павленків, Едісон, США	20.00
Прімак Юрій, Ст. Ламберт Канада	11.00
Наливайко І., Гамільтон, Канада	11.00
Шаблій Микола, Арлінгтон Гайтс, США	10.00
Данильченко Іван, Порт Кредіт, Канада	1.00

В журналі Ч. 188, в списку жер-
твodawців, помилково було пода-
но, що Товариство Одумівських
Приятелів в Торонті пожертву-
вало 100 дол., мало б бути 50
дол., а других 50 дол. пожертва
від Філії ОДУМ-у в Торонті.

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Корнієнко Марта, Торонто, Канада	1
Тронь Ол., Лідзбридж, Альберта, Канада	1
Марченко М., Порт Колборн, Канада	1

Усім жертвodawцям і прихиль-
никам "М. У." щиро слаибі!

Адміністрація "М. У."

Перед мостом

— Чи не знаєш, хлопчику, ку-
ди я заїду тим мостом?
— Та куди? На другий бік.

West End Radiator Service

Specializing in
Recoring, Repairing & Cleaning
Radiators of all sizes & kinds
OIL COOLERS - HEATERS
Free Pick-up & Delivery
Open Evenings

MIKE LYSENKO

2624 St. Clair Ave. W.
(West of Jane St.)
Toronto 9, Ontario

TEL.: 763-7575

If busy call 762-0607

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street

Toronto 9, Ontario

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі

на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів
на весняний сезон,
як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN ST. WEST

Toronto, Ont.

Tel.: 364-4726

Вік курки

— Як пізнати вік курки?
— По зубах.
— Та ж курка зубів не має.
— Але я маю.

Ціна 50 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:
MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
TORONTO 21, ONT., CANADA

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

вітальня, спальня, їдальня,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST

Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І ШКОРА ОБСЛУГА І

Чищення і навіс форнесів
безплатно.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до **8%**
за заощадження
- Малі і великі, особисті
і моргеджові позички
- Життєва асекурація
на ошадження до \$ 2.000
позички до \$10.000
- Особисті чеки; чеки для
подорожуючих
- Оплата за газ, електрику,
воду, і телефон
- 20 років на службі Рідного
Народу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ.

**ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
406 Bathurst Street
Toronto 2-B, Ontario**

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

**БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО-ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ**

**що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$8,500.000.00
членського майна.**

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси забезпе-
чення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів.
Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму укра-
їнському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з
чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну.
Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спор-
товим справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, україн-
ським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку
часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та
англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх
українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим
розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному
природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою
в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649